

UNDERSØGELSE AF IDRÆTSFACILITETER I SYDDJURS KOMMUNE

Jens Høyer-Kruse

Februar 2011

Undersøgelse af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune

Jens Høyer-Kruse

Undersøgelse af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune

Udarbejdet af:

Jens Høyer-Kruse
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Udgivet februar 2011
ISBN 978-87-92646-15-6
Stregkode EAN 9788792646156

Opsætning: Jens Høyer-Kruse
Tryk: Print & Sign, Odense

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) er en videreførelse af forskningscenteret Idrætsforsk, som blev oprettet på Gerlev Idrætshøjskole i midten af 1970'erne. Idrætsforsk gennemførte allerede i begyndelsen af 1980'erne den første undersøgelse af idrætsfaciliteter i Danmark som en del af en større undersøgelse af idrætten i Ringsted Kommune. Senere gav forskningen på Idrætsforsk idé til opførelsen af Bevægelsehuset ved Gerlev Idrætshøjskole og Gerlev Legepark, der har været inspiration for det nybrud i idrætsarkitekturen, som har fundet sted i Danmark de seneste ti år. Forskerne på Idrætsforsk stod også for den første europæiske konference om idrætsfaciliteter, der blev afholdt i 1993 i København. Siden da har forskningscenteret gennemført flere undersøgelser, som er relevante for denne undersøgelse. Det gælder en undersøgelse af brugertilfredshed på idrætsanlæg og en undersøgelse af kvinders ønsker til de rum og lokaler, de dyrker idræt og motion i. Begge undersøgelser er finansieret af Lokale- og Anlægsfonden. Forud for denne undersøgelse er der desuden blevet gennemført tilsvarende undersøgelser i Frederikssund Kommune, Ringsted Kommune og Slagelse Kommune. CISC besidder også den største ekspertise i Danmark i analyser af både befolkningens idrætsdeltagelse og idrætspolitik. Centeret står også for en større undersøgelse af kommunal idrætspolitik, der blev afsluttet ved udgangen af 2008. Se mere om forskningscenterets forskningsprofil på www.sdu.dk/cisc.

Indledning

Denne rapport er en samling af tre dele, der tilsammen udgør en samlet facilitetsanalyse, som skal beskrive og undersøge idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune. Formålet med analysen er at kvalificere beslutningsgrundlaget i kommunen for en udbygning, udvikling og organisering af faciliteter, lokaler og rum til idræt og motion.

Forløbet af de tre dele følger oplægget fra projektbeskrivelsen af analysen, som blev aftalt mellem Syddjurs Kommune og Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC).

De tre dele er:

- 1) Kortlægning af de eksisterende faciliteter i kommunen.
- 2) Analyse af behovene for og ønskerne til idrætsfaciliteter i kommunen.
- 3) Forslag til den fremtidige udbygning af idrætsfaciliteterne i kommunen.

Hver del kan i princippet læses for sig. De to første dele indeholder størstedelen af analyse-arbejdet, mens den tredje del bl.a. bygger på konklusionerne fra første og anden del.

I forbindelse med udførelsen af analysen og udarbejdelsen af denne rapport vil jeg gerne takke Plan, Udvikling og Kultur fra Syddjurs Kommune for uvurderlig hjælp og konstruktiv sparring under forløbet. Desuden vil jeg gerne takke de mange halinspektører og servicemedarbejdere, der har bidraget med viden og et godt lokalkendskab til kommunens mange idrætsfaciliteter og -anlæg.

Jens Høyer-Kruse, Cand. Scient. Idræt og sundhed
Ph.d.-stipendiat

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund
Institut for Idræt og Biomekanik
Syddansk Universitet

Odense 2011

Læsevejledning

Del 1 - Kortlægning af eksisterende faciliteter i kommunen ..... s. 5-22

Første del af den samlede analyse kortlægger og beskriver de eksisterende anlæg, lokaler og rum, der anvendes til idræt i Syddjurs Kommune. Kortlægningen af faciliteterne bygger på Syddjurs Kommunes egen facilitetsoversigt, som bl.a. baserer sig på Lokale- og Anlægsfondens seneste facilitetsopgørelse. Kortlægningen omfatter en opgørelse af antallet af forskellige typer af anlæg og deres lokalisering og en opgørelse af deres anvendelse. Dernæst omfatter kortlægningen også en kort beskrivelse af faciliteterne. Denne del af kortlægningen er fremkommet dels ved indhentning af information fra kommunens kultur- og fritidssekretariat og de ansvarlige halinspektører og pedeller på anlæggene om deres anvendelse og tilstand, og dels ved egne observationer af en lang række af faciliteterne med henblik på en vurdering af deres kvalitet.

Del 2 - Analyse af behovene for og ønskerne til idrætsfaciliteterne i kommunen..... s. 23-52

Denne del af den samlede facilitetsanalyse beskæftiger sig primært med en analyse af en interessentundersøgelse, som er udsendt som elektronisk spørgeskema til idrætsforeninger, skoler, børne- og ungdomsinstitutioner samt andre interessenter med spørgsmål om behov og ønsker til kommunens idrætsfaciliteter og -anlæg. Spørgeskemaundersøgelsen afdækker bl.a., hvorvidt interessenternes facilitetsbehov dækkes, deres oplevelse af faciliteternes standard og kvalitet, samt hvilke forslag og ønsker interessenterne har til den fremtidige organisering og udvikling af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune.

Del 3 - Forslag til den fremtidige udbygning af idrætsfaciliteterne i kommunen..... s. 53-81

Denne del af undersøgelsen indeholder en opsamling af den nuværende viden om befolkningens idrætsdeltagelse og en kort gennemgang af befolkningsprognosen og den kommende udvikling for Syddjurs Kommune, samt hvordan det indvirker på kravene til kommunens fremtidige idrætsfaciliteter. Denne sidste del af den samlede undersøgelse af idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune vil også gennemgå en række forslag til *overordnede principper* for idrætsfaciliteterne, som grundlag for den fremtidige udvikling og udbygning af faciliteterne, der både tilgodeser den foreningsorganiserede idræt og den selvorganiserede idræt, restgrupper m.fl., og endelig vil forskellige konkrete *idéer og forslag* til udvikling af faciliteterne i kommunen blive præsenteret.

Del 1

Kortlægning af de eksisterende faciliteter i kommunen

Indhold

1. Indledning	7
2. Idrætsfaciliteternes dækning	8
2.1 Faciliteterne i antal	8
2.2 Faciliteterne i forholdstal.....	8
3. Idrætsfaciliteternes placering og lokalisering	13
3.1 Fordeling af idrætsfaciliteter i kommunen	16
5. Facilitetsoversigt for Syddjurs Kommune.	18

1. Indledning

Denne analyse indgår som en del af en større analyse, som skal beskrive og undersøge idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune. Formålet med undersøgelsen er at kvalificere beslutningsgrundlaget i Syddjurs Kommune for en udvikling af faciliteter, anlæg og rum til idræt og motion i overensstemmelse med fremtidige behov og kommunens idrætspolitiske mål.

Som forudsætning for at foretage en analyse af behovet for nye faciliteter og lokaler til idræt og evt. ændring af de bestående skal denne del af analysen foretage en kortlægning af anlæg, lokaler og rum, der i dag anvendes til idræt i Syddjurs Kommune. Kortlægningen omfatter:

- En opgørelse af antallet af forskellige typer af anlæg, og en sammenligning deraf med regions- og landsgennemsnittet.
- En registrering af anlæggenes placering og lokalisering.
- En kort beskrivelse/vurdering af faciliteterne.

Undersøgelsen vil bygge på følgende informationer og kilder:

- Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase, der indeholder oplysninger om antallet af idrætsfaciliteter inden for en række typer af faciliteter.
- Supplerende informationer fra kommunen om faciliteter, anlæg og rum, der ikke er registreret i Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase.
- Informationer fra kommunen og de ansvarlige (halinspektører, pedeller o.a.) på anlæggene om faciliteternes anvendelse.
- En spørgeskemaundersøgelse rettet mod de største idrætsanlæg og -faciliteter med spørgsmål om anlæggenes anvendelse.
- Observation af alle de registrerede faciliteter, som grundlag for den kvalitative vurdering af anlæggene.

2. Idrætsfaciliteternes dækning

Lokale- og Anlægsfonden har en facilitetsdatabase på sin hjemmeside, der giver et interaktivt og komplet overblik over antallet af idræts- og kulturfaciliteter i Danmark. Databasen kan bruges til at sammenligne faciliteterne i landets kommuner og regioner og se, hvor mange idrætshaller, gymnastiksale, svømmehaller, boldbaner og klubhuse, der er i en bestemt kommune eller region. Det er således både muligt at opgøre en kommunes idrætsfaciliteter i antal og antallet af faciliteter i forhold til kommunens indbyggerantal. I forbindelse med denne undersøgelse er det dermed relevant at se på antallet af forskellige facilitetstyper i Syddjurs Kommune og sammenligne med regions- og landsgennemsnittet.

2.1 Faciliteterne i antal

Syddjurs Kommune har sin egen opgørelse af kommunens idrætsfaciliteter, som udspringer af de tal, som kommunen har indberettet til Lokale- og Anlægsfondens database i starten af 2010 (jf. Tabel 1). Langt størstedelen af faciliteterne i opgørelsen er offentlige, mens resten er private¹, og som kommunen i nogle tilfælde har mulighed for at leje sig ind i.

Tallene i Tabel 1 er inden for de forskellige facilitetstyper inddelt i forhold til størrelse og funktionalitet. Denne inddeling stammer fra Lokale og Anlægsfondens database, og Syddjurs Kommunes egen opgørelse har ikke samme detaljeringsgrad, men omfatter til gengæld enkelte idrætsfaciliteter, som databasen ikke har medtaget.

Ud fra denne facilitetsopgørelse fremgår det, at Syddjurs Kommune har et bredt og alsidigt udvalg af faciliteter, der kan benyttes af en lang række forskellige idrætsgrene – både i forbindelse med daglig træning og til konkurrence. Udvalget af faciliteter tilgodeser primært de største og mest udbredte idrætsaktiviteter, mens de små og mindre udbredte idrætsgrene har ringere muligheder for at finde en facilitet i Syddjurs Kommune, der kan dække deres behov. Dette vil fremgå tydeligere i næste afsnit.

2.2 Faciliteterne i forholdstal

Den aktuelle facilitetsdækning kan også anskueliggøres ved at sammenligne Syddjurs Kommune med andre kommuner og med landsgennemsnittet. Sammenligningen foregår ved at se på, hvor mange indbyggere der er pr. facilitet i den pågældende kommune og i landet generelt. Konkret bliver dette forhold angivet som et 'forholdstal', dvs. at i Syddjurs Kommune med 41.281 indbyggere og 4 skydeanlæg er de 10.320 borgere om at deles om ét skydeanlæg. Via Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase er det ved hjælp af disse forholdstal således muligt at sammenligne forskellige kommuners facilitetsdækning i forhold til deres indbyggertal.² Til sammenligningen er valgt Region Midtjylland som (foruden Syddjurs) dækker over kommunerne Favrskov, Hedensted, Herning, Holstebro, Horsens, Ikast-Brande, Lemvig, Norddjurs, Odder, Randers, Ringkøbing-Skjern, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Skive, Struer, Viborg og Århus. Derudover inddrages landsgennemsnittet i sammenligningen.

---

¹ Dette omfatter også selvejende organisationer, som råder over idrætsfaciliteter.

² I beregningen af forholdstal er medtaget både offentlige og private faciliteter.

Desuden er der kun valgt de mest udbredte og almindelige faciliteter ud til sammenligningen, såsom haller, gymnastiksale, svømmehaller, atletik- og skøjteanlæg, boldbaner, samt en række af øvrige idrætsfaciliteter (jf. Tabel 2).

Af tabellen fremgår det, at Syddjurs Kommune har en *dårligere* facilitetsdækning i forhold til regions- og landsgennemsnittet, når det f.eks. drejer sig om:

- Idrætslokaler og gymnastiksale (under 300 m²)
- Atletikanlæg
- Boldbaner (både græs, kunstgræs og grus)
- Skydeanlæg

Til gengæld har kommunen en *bedre* facilitetsdækning i forhold til regions- og landsgennemsnittet, når det f.eks. drejer sig om:

- Golfanlæg
- Motionscentre/Styrketræningscentre
- Motorsportsanlæg
- Petanque og bocciabaner
- Ridebaneanlæg
- Ro-, kano- og kajakanlæg
- Tennisbaner

Endelig er det værd at bemærke, at dækningen af klublokaler til idrætsforeninger i Syddjurs Kommune er væsentligt ringere end i regionen og resten af landet. Det er også værd at bemærke, at der i Syddjurs Kommune ikke forefindes idrætslegepladser, som er en oplagt lege- og idrætsmulighed for alle aldersgrupper, og hvor der er fri adgang, åbent hver dag hele året rundt.

Tabel 1. Opgørelse over idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune. Kilde: Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase (opdateret april 2008).

	Offentlig	Privat	Total
Haller, idrætslokaler og gymnastiksale	18	11	29
Idrætshal over 800 m ²	2	11	13
Idrætslokaler og gymnastiksale 300 m ² - 799 m ²	14	0	14
Idrætslokaler og gymnastiksale under 300 m ²	2	0	2
Svømmehaller	2	4	6
Svømmehaller min. 25 m bassin	1	1	2
Andre svømme-fac. (friluftsbade, badelande, svømmehaller u. 25 m)	1	0	1
Kurbade / Velværecentre og lign.	1	3	4
Atletikanlæg	1	1	2
Atletikstadion m. 400 m bane og min. 2 spring og 3 kast	0	1	1
Mindre atletikanlæg	1	0	1
Boldbaner	48	1	49
Fodboldbaner (11 mands) naturgræs	35	0	35
Fodboldbaner (11 mands) kunstgræs	0	0	0
Fodboldbaner (11 mands) jord/grus	2	0	2
Andre udendørs boldbaner	11	1	12
Øvrige idrætsfaciliteter	5	73	78
Bowlinganlæg	0	1	1
Golfanlæg	0	4	4
Idrætslegepladser	0	0	0
Klatreanlæg	0	1	1
Motionscentre/Styrketræningscentre	0	6	6
Motorsportsanlæg	0	4	4
Petanque og bocciabaner	0	32	32
Ridebaneanlæg	0	6	6
Ro-, kano- og kajakklubber	0	2	2
Rulleskøjtøløjper/baner + speedskaterbaner	0	0	0
Skaterbaner/anlæg	1	0	1
Skydeanlæg	0	4	4
Squashbaner	0	0	0
Strandsportsanlæg	0	0	0
Tennisbaner	8	13	21
Lystbådehavne	2	0	2
Klublokaler til idrætsforeninger	0	12	12

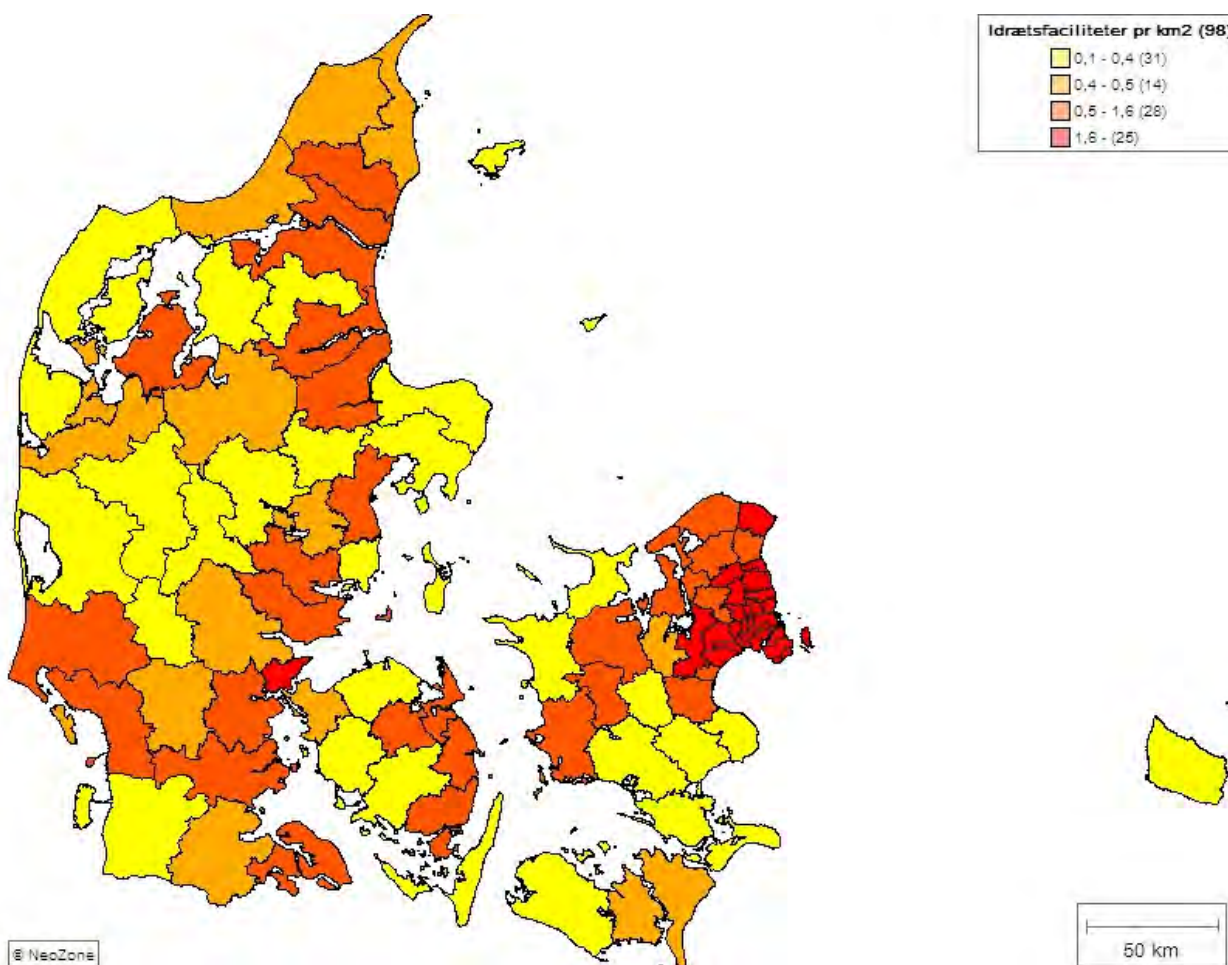
Tabel 2. Forholdstal for idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune sammenlignet med regions- og landsgennemsnit. Kilde: Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase (april 2008).

	Syddjurs	Midtjylland	Danmark
Indbyggertal	41.281	1.237.041	5.475.695
	forholdstal	forholdstal	forholdstal
Haller, idrætslokaler og gymnastiksale	1.423	1.018	1.230
Idrætshal over 800 m ²	3.175	2.683	3.371
Idrætslokaler og gymnastiksale 300 m ² - 799 m ²	2.948	3.914	5.239
Idrætslokaler og gymnastiksale under 300 m ²	20.640	2.824	3.076
Svømmehaller	6.880	8.192	9.344
Svømmehaller min. 25 m bassin	20.640	19.031	20.663
Andre svømmefac. (friluftsbade, badelande, svømmehaller u. 25 m)	41.281	21.702	25.951
Kurbade / Velværecentre og lign.	10.320	112.458	96.064
Atletikanlæg	20.640	8.773	10.591
Atletikstadion m. 400 m bane og min. 2 spring og 3 kast	41.281	29.453	35.327
Mindre atletikanlæg	41.281	12.885	15.381
Boldbaner	842	574	734
Fodboldbaner (11 mands) naturgræs	1.179	797	1.089
Fodboldbaner (11 mands) kunstgræs	-	206.173	96.064
Fodboldbaner (11 mands) jord/grus	20.640	13.744	19.417
Andre udendørs boldbaner	3.440	2.449	2.624
Øvrige idrætsfaciliteter	529	530	454
Bowlinganlæg	41.281	39.904	44.882
Golfanlæg	10.320	24.740	26.841
Idrætslegepladser	-	45.816	39.393
Klatreanlæg	41.281	35.344	43.115
Motionscentre/Styrketræningscentre	6.880	9.163	8.650
Motorsportsanlæg	10.320	33.433	48.457
Petanque og bocciabaner	1.290	3.737	3.546
Ridebaneanlæg	6.880	8.085	8.719
Ro-, kano- og kajakklubber	20.640	41.234	27.242
Rulleskøjteløjper/baner + speedskaterbaner	-	103.086	109.513
Skaterbaner/anlæg	41.281	47.578	43.805
Skydeanlæg	10.320	6.510	8.961
Squashbaner	-	21.328	27.937
Strandsportsanlæg	-	41.234	69.312
Tennisbaner	1.966	2.269	2.478
Lystbådehavne	20.640	17.672	17.273
Klublokaler til idrætsforeninger	3.440	1.194	1.522

Den geografiske størrelse af kommunen i forhold til indbyggertallet og fordelingen af urbane områder kan muligvis have en indflydelse på dækningen af idrætsfaciliteter. Det har dog ikke været muligt at analysere dette aspekt i denne undersøgelse.

Men resultater fra en analyse af Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase fra 2008³ kan underbygge nogle af de ovenstående fund. Her fremgår det bl.a., at Syddjurs Kommune rangerer som nummer 70 blandt de 98 danske kommuner i forhold til antallet af indbyggere der må deles om det antal faciliteter, der eksisterer for hver kommune. Udover trængslen ved idrætsfaciliteterne i kommunen har afstanden naturligvis også en betydning. Ser man på antallet af idrætsfaciliteter i forhold til kommunens areal (i km²) rangerer Syddjurs Kommune blandt de dårligste 10. Dette er dog ikke overraskende, da lang række landkommuner ligger dårligt – enten fordi de er store og dermed har en lav befolkningstæthed, har relativt få faciliteter – eller måske nærmere en kombination af disse (se i øvrigt Figur 1 på næste side). I følge rapporten er der således et markant sammenfald mellem befolkningstætheden og facilitetstætheden i kommunerne, hvilket også gælder Syddjurs Kommune.

Figur 1. Idrætsfaciliteter pr. km². Kilde: Analyse af Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase (2008).

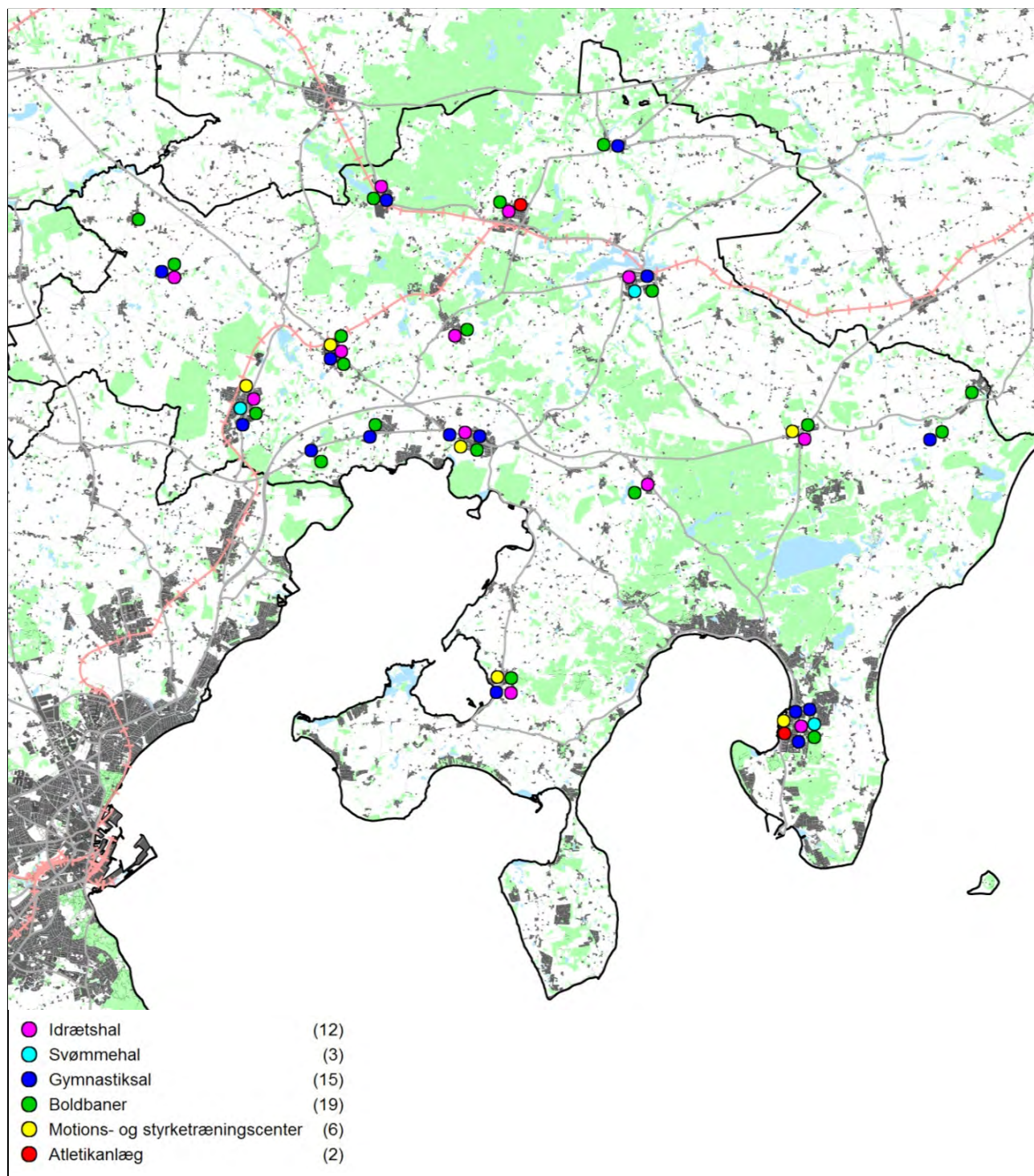

³ Kaas, Tommy (2008): *Analyse af Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase*; Kaas & Mulvad.

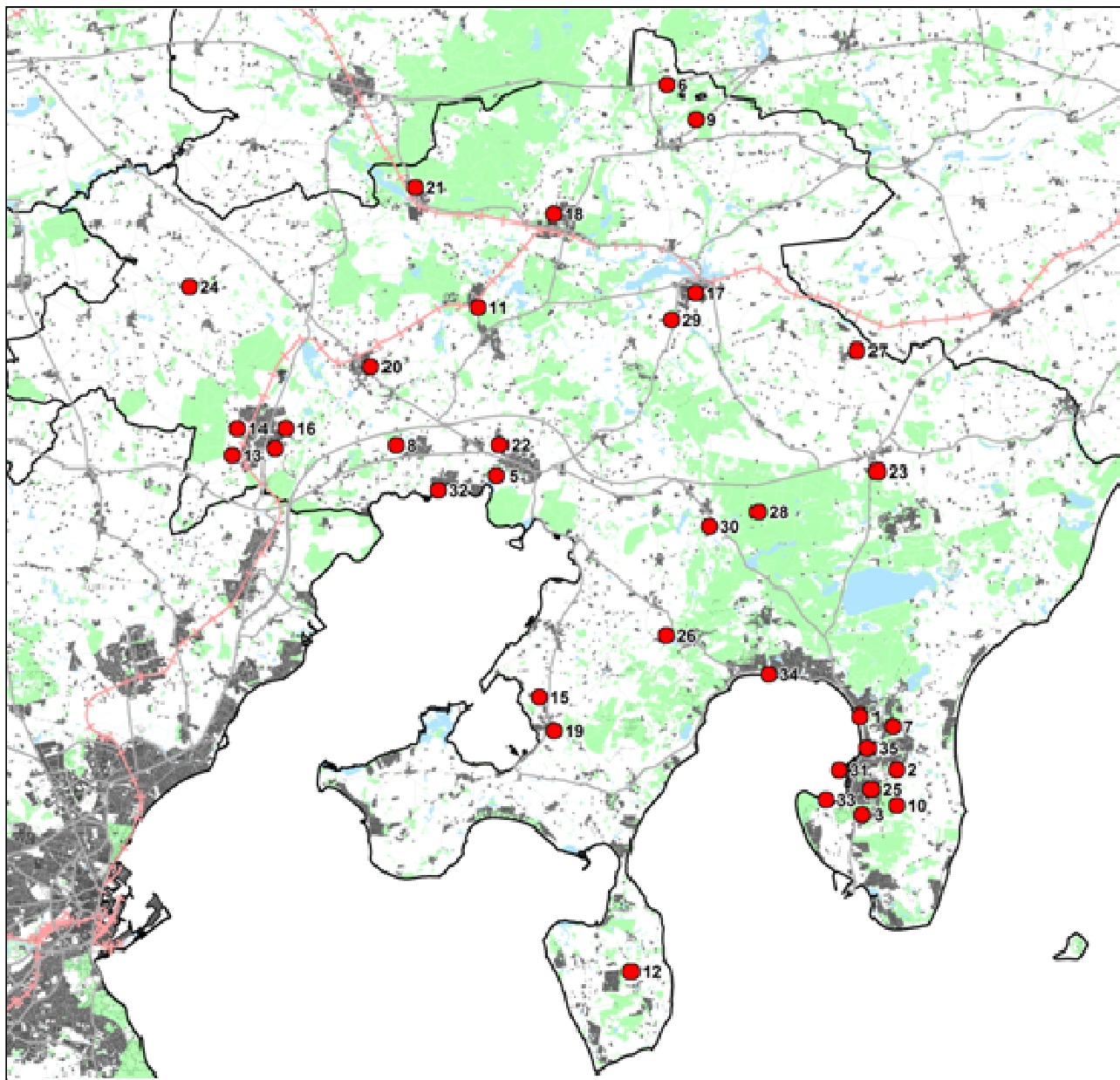
3. Idrætsfaciliteternes placering og lokalisering

For at få et indtryk af de forskellige idrætsfaciliteters geografiske placering, er disse nedenfor indtegnet på kort. På grund af det store antal idrætsfaciliteter er de fordelt over flere forskellige kort.

Figur 2. Idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune.

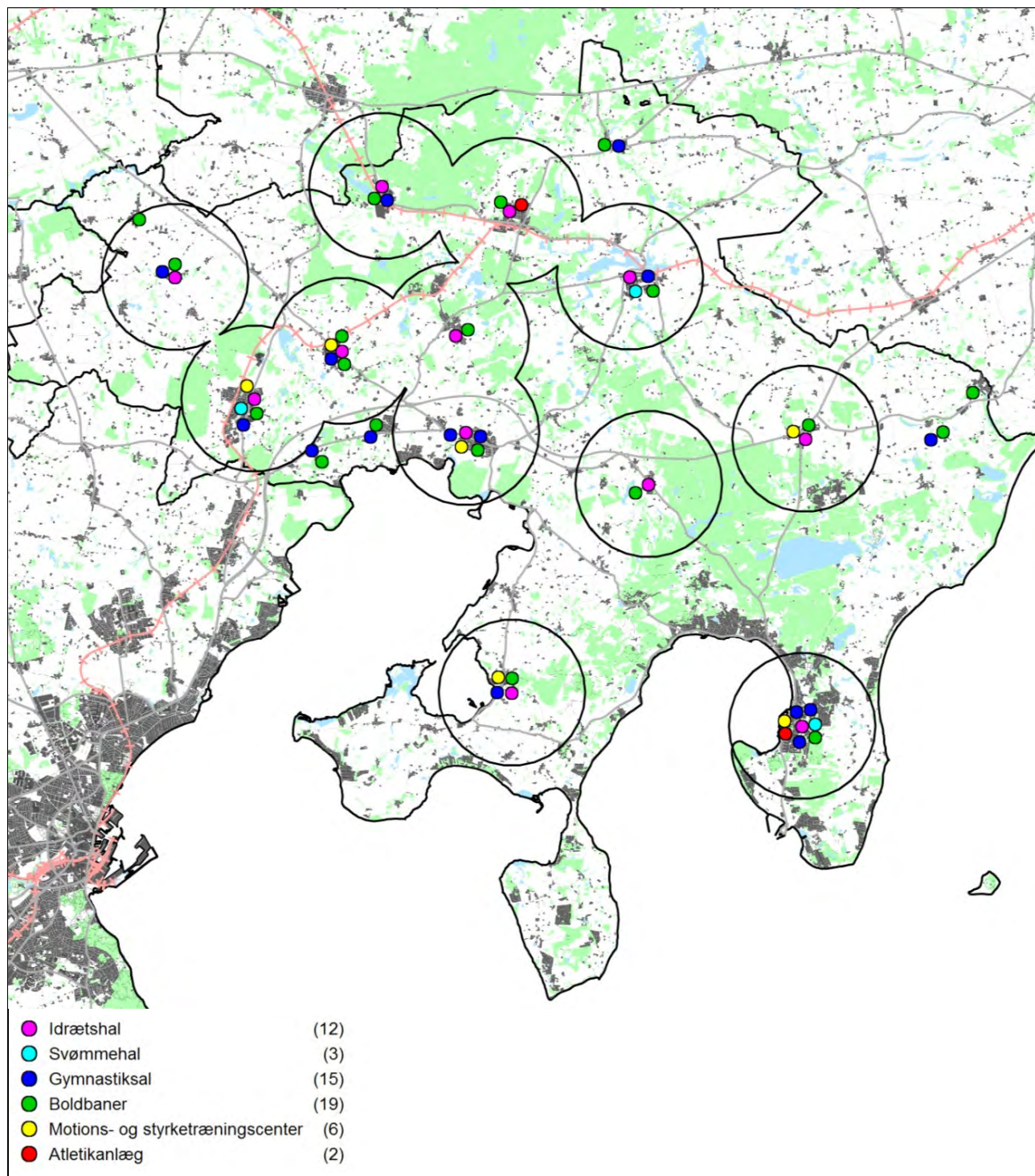

Figur 3. Øvrige idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune.

1 Ebeltoft Bowling Center	13 Rosenholm og omegns Ridekl.	25 Skaterbane (Elsesgårdevej)
2 EBIC (skydeanlæg)	14 Stejlbjerggård Ridecenter	26 Mols Motorcross Klub
3 Ebeltoft Skytteforening	15 Syddjurs Sportsrideklub	27 Ring Djursland
4 Hornslet Skole (skydeanlæg)	16 Hornslethallerne (tennis)	28 Tirstrup Gokart Bane
5 Rønede Skytteforening	17 Kolind Idrætsanlæg (tennis)	29 Midtdjurs Crossklub (bane)
6 Djurs Golf	18 Midtdjursshallen (tennis)	30 Klatrevæg (Feldballehal)
7 Ebeltoft Golf Club	19 Molshallen (tennis)	31 Ebeltoft ro- og kajakklub
8 Kalø Golf Club	20 Mørkehallen (tennis)	32 Rodskov Havkajak
9 Lübker Golf Resort	21 Pindstruphallen (tennis)	33 Bådlauget i Ebeltoft
10 Ebeltoft Rideklub	22 Rønede Idrætscenter (tennis)	34 Sejlklubben Ebeltoft Vig
11 Kongsvad Rideklub	23 Tirstrup Hallen (tennis)	35 Petanquebaner
12 Mols Rideklub	24 Ådalshallen (tennis)	

Figur 4. Idrætshallernes dækningsgrad (radius: 3 km fra hver hal) i Syddjurs Kommune.

3.1 Fordeling af idrætsfaciliteter i kommunen

Kortene i Figur 2 og Figur 3 (samt Figur 5 herunder) viser, hvordan hovedparten af idrætsfaciliteterne 'klumper' sig sammen i og omkring byerne Ebeltoft, Rønne, Hornslet og Ryomgård, og i de største af landsbyerne i kommunen. De mest 'facilitetsfattige' områder i kommunen er henholdsvis den nordøstlige del af kommunen omkring Tøstrup samt i den sydvestlige del omkring Tved, Helgenæs og Handrup. Disse områder er landdistrikter, der beboelsesmæssigt domineres af mindre samlinger af bebyggelser, herunder også sommerhusområder.

Jf. Figur 4 findes der idrætshaller over det meste af kommunen, og derudover har de fleste af landsbyerne også adgang til gymnastiksale og boldbaner i tilknytning til skoler. I figuren er der anvendt en 'buffer-zone' på 3 km fra hver hal, idet 3 km antages for en passende afstand til en idrætshal (ca. 15 min. på cykel). Hvis buffer-zonen blev sat til f.eks. 5 km ville hele kommunen være dækket ind. Når kortet i Figur 4 studeres nærmere, fremgår det at de fleste borgere i Syddjurs Kommune således har en eller flere haller inden for tre kilometers afstand fra deres hjem.

Fordelingen af gymnastiksale og boldbaner er ligeledes meget jævn, mens atletikanlæg kun forefindes to steder. Endelig er det værd at bemærke, at motions- og styrketræningscentre ligeledes er jævnt fordelt i kommunen, dog bortset fra den nordlige del.

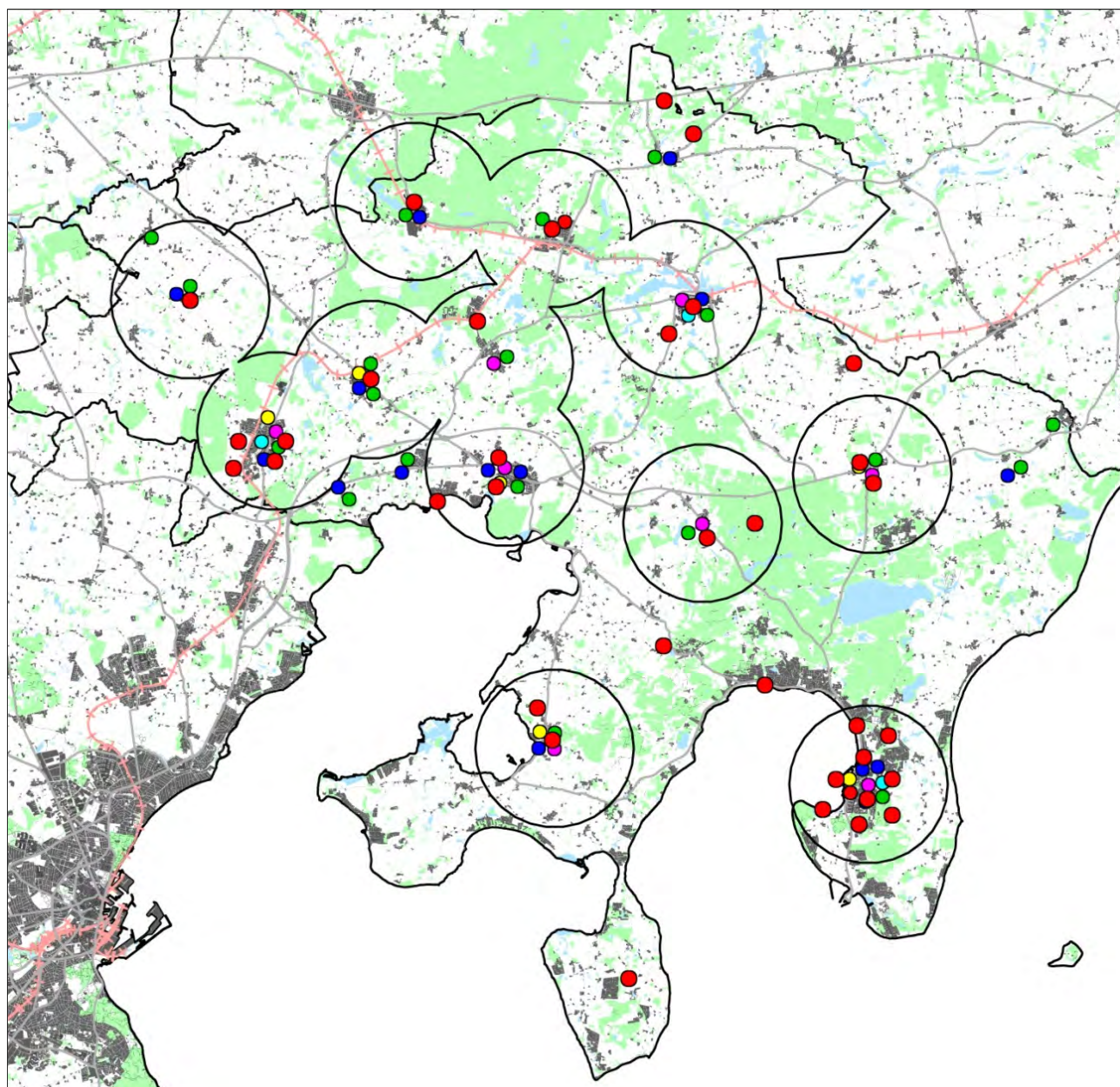
I forhold til faciliteternes placering i kommunen, i forhold til hinanden og deres omgivelser er der forskellige 'modeller', der gør sig gældende:

- *Tilknytning til skole.* Denne model tager udgangspunkt i de mange idrætshaller, gymnastiksale og boldbaner, der ligger i tilknytning til kommunens skoler. Faciliteterne bliver naturligvis benyttet af skolerne selv til idrætsaktiviteter i skoletiden eller af børne- og ungdomsinstitutioner efter skoletid, men bliver i høj grad også benyttet af det lokale foreningsliv. En række af idrætsforeningerne har endda klubfaciliteter og redskabsrum i sammenhæng med skolen. Eksempler på denne model se bl.a. på Molsskolen og Marienhoffskolen.
- *Idrætspark eller -center.* I denne model er en række forskellige facilitetstyper samlet ved siden af hinanden eller under samme tag. Ofte vil faciliteterne også blive brugt til ikke-idrætslige aktiviteter såsom fester, koncerter, konferencer og andre lign. arrangementer. Denne model ses f.eks. i Ebeltoft med Ebeltoft Idrætscenter og i Rønne med Rønne Idrætscenter.
- *Lokalsamfundets facilitet.* Her er der tale om én eller et mindre antal faciliteter, der er placeret i en landsby eller ude i landdistriktet. Ofte vil det være en facilitet, der er skabt med lokalt engagement og frivillig arbejdskraft, og som i visse tilfælde også fungerer som forsamlingshus og mødested for lokale ikke-idrætslige foreninger. I Syddjurs Kommune ses denne model f.eks. i Bauneskolen i Nimtofte, som huser en lille gymnastiksal eller Ådalshallen i Skørting.
- *Den funktionelle lokalitet.* Visse idrætsformer er af en særlig karakter, hvilket i en blanding af funktionelle krav til faciliteten og hensynet til omgivelserne har betydning for faciliteternes placering og beskaffenhed. Dette gør sig f.eks. gældende med skydeanlæg, der af sikkerhedshensyn ofte er henlagt i landdistriktet med lang afstand til naboer. Men det gælder også faciliteter til f.eks. roning og sejlsport, som er afhængige af adgang til vand i form af søer, fjorde eller hav. I Syddjurs Kommune er der masser af eksempler på

denne type idrætsfaciliteter, der opfylder en bestemt funktionalitet: Tirstrup Gokart Bane, Rønde Skytteforenings skydeanlæg, skaterbanen ved Elsegårdevej og sejlsportsfaciliteter i Ebeltoft.

For at give et samlet billede af fordelingen af alle idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune er Figur 5 herunder sammensat af Figurerne 2-4. Figuren kan også være med til at belyse sammenfaldet mellem befolkningstætheden og facilitetstætheden, som blev omtalt i sidste kapitel.

Figur 5. Alle idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune (Figur 2 + 3+ 4).

5. Facilitetsoversigt for Syddjurs Kommune.

Faciliteterne er principielt identificeret ved postadresse. Flere faciliteter har imidlertid ingen postadresse. I disse tilfælde er adressen kun angivet med vejnavn og postnummer, som den nærmeste kendte præcisering af beliggenheden. Oversigten forsøger at dække alle idrætsfaciliteter uden hensynstagen til ejerforhold, hvorfor der kan forekomme en række faciliteter, som kommunen ikke råder over. I den sidste kolonne er der tilføjet bemærkninger som beskriver forskellige aspekter ved nogle af faciliteterne⁴.

	Antal	Postadresse	Bemærkninger
IDRÆTSHALLER			
Ebeltoft Idrætscenter	2	Øster Alle 17 8400 Ebeltoft	Servicerer 3 skoler i Ebeltoft. Fuldt booket i hverdage. Vil gerne kunne dele hal 2.
Feldballe Hallen	1	Ebeltoftvej 56 8410 Rønde	Ved Feldballe Skole. Forholdsvis ny og flot hal. Bliver brugt meget – dog ledige timer om formiddagen. Mangler omklædningsrum.
Hornslethallerne	2	Stadionvej 4 8543 Hornslet	Fuldt belagt alle dage. Den nye hal kan deles op. Flotte og funktionelle haller.
Kolind Hallen	1	Bugtrupvej 33 8560 Kolind	
Midtdjurs Hallen	1	Marienhoffvej 13B 8550 Ryomgård	Bruges af Marienhoffskolen. Mangler at kunne deles på tværs.
Mols Hallen	1	Lyngvej 18 8420 Knebel	Stor hal med kunststofgulv. Ok lys og indeklima.
Mørke Hallen	1	Drosselvej 1 8544 Mørke	+ Fitnesscenter + spinninglokale + multirum Hallen benyttes også af Mørke Skole.
Pindstruphallen	1	Brunmosevej 3C 8550 Ryomgård	Bruges af Heldagsskolen og klubber. Lidt mørk hal med linoliumgulv. Ok lysforhold.
Rønde Idrætscenter	1	Skrejrupvej 9B 8410 Rønde	+ ½ hal og multisale + fitnesscenter Stor belægning på hele centret.
Thorsager Hallen	½	Kløvervangen 6 8410 Rønde	+ multirum. Flot og lys hal der dog lider under dens størrelse. Gode omklædningsrum.
Tirstruphallen	1	Skovvænget 7 Tirstrup 8400 Ebeltoft	+ springsal med springgrav (eneste i komm.!) Ingen håndbold i hallen. Motionsrum i kælder med 'tunge vægte'.
Ådalshallen	1	Ådalen 2 Skørring 8544 Mørke	+ spinninglokale Benyttes af skole og er ellers fuldt booket undt. fredag. Mangler separat ½ hal mere.

SVØMMEHALLER			
Ebeltoft Svømmehal	1	Øster Allé 17 8400 Ebeltoft	25 m bassin + varmtvandsbassin. Stor søgning i offentlig åbningstid.
Hornslet Svømmehal	1	Ballesvej 6 8543 Hornslet	Ligger ved Hornslet Skole. Er fuldt booket alle dage.
Kolind Svømmebad	2	Bugtrupvej 25 8560 Kolind	2 udendørs bassiner + beachvolleybane

⁴ Se i øvrigt kommunens egen publikation om idrætshaller i Syddjurs Kommune, maj 2008.

GYMNASTIKSALE			
Bauneskolen	1	Ramtenvej 14 8581 Nimtofte	Lille gymn.-sal i god stand.
Brændpunktet	1	Kirkegade 30 8400 Ebeltoft	To mindre lokaler (bruges primært af aftenskoler).
Heldagsskolen i Pindstrup	1	Skolevej 1 8550 Ryomgård	Lille gymn.-sal som fremstår lys og flot og med godt indeklima. Ingen foreningsidræt.
Hornslet Skole	2	Ballesvej 6 8543 Hornslet	Ny og gammel sal. Flotte gymn.-sale med godt indeklima.
Kolind Centralskole	2	Bugtrupvej 27 8560 Kolind	Gamle sale der trænger til nye gulve og ventilation.
Kulturministeriet	1	Nørre Allé 4 8400 Ebeltoft	Dansesal
Molsskolen	1	Skoletofte 17 8420 Knebel	
Mørke Skole	1	Kirkevej 13 8544 Mørke	Gymn.-sal fuldt booket alle dage. + skaterbane m. lys og aktivitetsbane bag skolen.
Rodskov Forsamlingshus	1	Hovgårdvej 3 Rodskov 8543 Hornslet	
Rosmusskolen	1	Bispemosevej 3-5 8444 Balle	Bruges af foren. 2 gange om ugen – ellers af skole og inst. Slidt gulv.
Rønde Idrætscenter (multisal)	1	Skrejrupvej 9B 8410 Rønde	
Rønde Skole	1	Skrejrupvej 1 8410 Rønde	Lille gymn.-sal der er meget slidt. Skolen benytter hal ved Rønde Idrætscenter.
Skelhøjeskolen	2	Skolevej 7 8400 Ebeltoft	Drenge- og pigesal. Trænger til nyt gulv.
Ugelbølle Skole	1	Århusvej 27 8410 Rønde	Lille gymn.-sal dårligt gulv. + boldbaner
Ådalsskolen	1	Ådalen 2 8544 Mørke	Lys gymn.-sal med linoliumsgulv. I dårlig stand.

MOTIONSCENTRE / STYRKETRÆNINGSCENTRE			
Ebeltoft Idrætscenter		Østerallé 17 8400 Ebeltoft	Foreningsbaseret. Stor fitnessafdeling med omkring 600 medl. Omklædning ved hallerne.
Hornslethallerne		Stadionvej 4 8543 Hornslet	Foreningsbaseret. + spinningfaciliteter.
Molsskolen		Skoletofte 17 8420 Knebel	Foreningsbaseret styrketræningsrum ved gymn.-sal. + spinningrum.
Mørkehallen		Drosselvej 1 8544 Mørke	Foreningsbaseret
Rønde Idrætscenter		Skrejrupvej 9B 8410 Rønde	Foreningsbaseret. + rum til spinning
Tirstruphallen		Skovvænget 7 8400 Ebeltoft	Foreningsbaseret

BOLDBANER			
Balle Boldbaner	2	Søndervang 28A 8444 Balle	2 baner + klubhus + omklædnings- og toilethus.
Bauneskolen	1	Ramtenvej 14 8581 Nimtofte	Bruges konstant af klubber eller selvorgan. boldspil.
Ebeltoft Idrætscenter	5	Øster Alle 17 8400 Ebeltoft	
Feldballe Hallen	2	Ebeltoftvej 56 8410 Rønede	
Hornslethallerne	5	Stadionvej 4 8543 Hornslet	
Kolind Idrætsanlæg	4	Ebdrupvej 1 8560 Kolind	+ klubhus
Lime Stadion / IF Ådalen	3	Skovbakkevej 15 8544 Mørke	+ stort klubhus + petanquebaner
Marienhoffskolen	5	Marienhoffvej 11A 8550 Ryomgård	Meget fine baner til fodbold, beachvolley, tennis og petanque. +asfaltbane og klubhus.
Mols Hallen	3	Lyngvej 18 8420 Knebel	
Mørke Skole		Kirkevej 13 8544 Mørke	
Mørkehallen	4	Drosselvej 1 8544 Mørke	
Pindstruphallen	2	Brunmosevej 3C 8550 Ryomgård	+ petanquebaner
Rodskov Stadion	2	Hovgårdvej 3 8543 Hornslet	+ petanquebaner + klubhus Ligger ved forsamlingshus.
Rosmusskolen		Bispemosevej 3-5 8444 Balle	
Rønede Idrætscenter		Skrejrupvej 9B 8410 Rønede	
Thorsagerhallen	5	Kløvervangen 6 8410 Rønede	
Tirstruphallen		Skovvænget 7 8400 Ebeltoft	
Ugelbølle Skole	1	Århusvej 27 8410 Rønede	
Ådalshallen	3	Ådalen 2 8544 Mørke	

SKYDEANLÆG			
Ebeltoft Idrætscenter		Øster Alle 17 8400 Ebeltoft	15 m bane i kælder + klublokale
Ebeltoft Skytteforening		Esegårdevej 13 8400 Ebeltoft	50 m riffelbane + 25 m pistolbane Bruges om sommeren
Hornslet Skole		Ballesvej 6 8543 Hornslet	Skydebaner i kælder
Rønede Skytteforening		Strandvejen 6 B 8410 Rønede	Klubhus + skydebaner

ATLETIKANLÆG			
Tofttevangsskolen		Østerallé 19 8400 Ebeltoft	Ligger ved EBIC
Midtdjurshallen		Marienhoffvej 13B 8550 Ryomgård	

GOLFANLÆG			
Djurs Golf		Kolstrupvej 6C 8581 Nimtofte	
Ebeltoft Golf Club		Galgebakken 14 8400 Ebeltoft	Ligger inde bag byen.
Kalø Golf Club		Århusvej 32 8410 Rønde	
Lübker Golf Resort		Lübker Allé 121 8581 Nimtofte	

TENNISBANER			
Ebeltoft Tennisklub	4	Skansevej 8 8400 Ebeltoft	+ klubhus
Hornslethallerne	4	Stadionvej 4 8543 Hornslet	+ petanquebaner
Kolind Idrætsanlæg	2	Ebdrupvej 1 8560 Kolind	
Midtdjurshallen	1	Marienhoffvej 13B 8550 Ryomgård	
Molshallen	2	Lyngevej 18 8420 Knebel	
Mørkehallen	2	Drosselvej 1 8544 Mørke	+ petanquebaner
Pindstruphallen	1	Brunmosevej 3C 8550 Ryomgård	
Rønde Idrætscenter	2	Skrejrupvej 9B 8410 Rønde	
Tirstrup Hallen	1	Skovvænget 7 8400 Ebeltoft	
Ådalshallen	2	Ådalen 2 8544 Mørke	

MOTORSPORTSANLÆG			
Mols Motorcross Klub		Mols Bjerger Vej 8A 8400 Ebeltoft	Ligger afsides. 1 stor bane og 1 lille bane. Flot beliggenhed.
Ring Djursland		Amu-Centervej 2 8560 Kolind	AMU ejer bygning og baner. Klubber lejer sig ind. Godkendt til motorløb.
Tirstrup Gokart Bane		Fruerlundvej 8560 Kolind	v. den militære lufthavn længde: 530 m
Cross Bane (Midtdjurs Crossklub)		Frellingvej 10 8560 Kolind	v. Pedersminde Ungdomsskole

RIDEBANEANLÆG			
Ebeltoft Rideklub		Elsegårdevej 11 8400 Ebeltoft	
Kongsvad Rideklub		Stationsvej 46A 8410 Rønde	
Mols Rideklub		Smedehalden 6 8420 Knebel	
Rosenholm og omegns Rideklub		Amaliegårdvej 54 8543 Hornslet	
Stejlbjerggård Ridecenter		Tingvej 86 8543 Hornslet	
Syddjurs Sportsrideklub		Møllevej 6 8420 Knebel	

SKATERBANER / SKØJTEANLÆG			
Skaterbane		Elsegårdevej 1 8400 Ebeltoft	Selvbygget

ØVRIGE FACILITETER OG ANLÆG			
Ebeltoft Bowling Center		Vibæk Strandvej 8 8400 Ebeltoft	Benyttes af PEB (Pensionister og Efterlønneres Bowling)
Klatrevæg (Feldballehallen)		Ebeltoftvej 56 8410 Rønde	
Ebeltoft ro- og kajakklub		Skudehavnen 2 B 8400 Ebeltoft	roiebeltoft.dk
Rodskov Havkajak i Kalø Vig		Strandvej 51 8543 Hornslet	Har tilknytning til forening ved Rodskov Forsamlingshus.
Bådlaugget i Ebeltoft		Skudehavnen 61 8400 Ebeltoft	
Sejlkлубben Ebeltoft Vig		Kystvejen 20 8400 Ebeltoft	
Petanquebaner		Nørre Allé 4 8400 Ebeltoft	Baner v. Kulturministeriet / festpladsen

Del 2

Analyse af behovene for og ønskerne til idrætsfaciliteter i kommunen

Indhold

1. Indledning	25
2. Spørgeskemaundersøgelsen	26
2.1 Hvem er interessenterne?	26
2.2 Interessenternes transporttid.....	28
2.3 Interessenternes idræt og facilitet.....	30
3. Dækning af interessenternes behov	32
3.1 Faciliteternes tilgængelighed og beliggenhed	32
3.2 Faciliteternes indretning og anvendelighed.....	39
3.3 Faciliteternes personale og halkultur.....	43
4. Interessenternes forslag og ønsker	45
4.1 Haller og sale.....	45
4.2 Haltider og organisering.....	47
4.3 Børn og lokalområdet.....	49
4.4 Svømmehaller.....	50
5. Sammenfatning	51

1. Indledning

Denne analyse indgår som en del af en større analyse, der skal beskrive og undersøge idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune. Formålet med undersøgelsen er at kvalificere beslutningsgrundlaget i kommunen for en udvikling af faciliteter, anlæg og rum til idræt og motion i overensstemmelse med fremtidige behov og kommunens fritidspolitiske mål.

Denne del af analysen belyser det fremtidige behov for faciliteter, anlæg og rum til idræt og motion i Syddjurs Kommune – såvel generelt som for specifikke grupper (elite og bredde; børn, unge, voksne og ældre; mænd og kvinder; handicappede; særlige grupper mv.).

Analysen tager udgangspunkt i en interessentundersøgelse af kommunens idrætsfaciliteter udsendt til idrætsforeninger, skoler, børne- og ungdomsinstitutioner⁵ samt andre interessenter med spørgsmål (elektronisk survey) om behov og ønsker til nye og bedre faciliteter og lokaler. Det skal således fremhæves, at det ikke er holdninger og vurderinger blandt borgerne i Syddjurs Kommune generelt, som bliver belyst her – men kun bestemte interesser fra de interessenter, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

---

⁵ Dvs. foreninger og andre organiseringsformer, der modtager kommunale tilskud eller får lokaler og faciliteter stillet til rådighed af kommunen til idræt og motion (aftenskoler, skolefritidsordninger, fritidsklubber m.fl.)

2. Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i maj og juni måned 2009. Rent praktisk blev spørgeskemaet udarbejdet på internettet som et e-survey (SurveyXact) og udsendt via e-mail, hvor respondenterne skulle udfylde spørgeskemaet på en hjemmeside. Af i alt 151 respondenter udfyldte og færdiggjorde 91 skemaet, hvilket giver en svarprocent på godt 60 %.

Spørgeskemaet blev sendt ud til 'interessenter' i forhold til kommunens idrætsanlæg og haller, dvs. idrætsforeninger, skoler samt børne- og ungdomsinstitutioner, der på den ene eller anden måde benytter faciliteterne. I et forsøg på at sikre en vis variation i svarene blev de deltagende interessenter bedt om at tilmelde respondenter, som havde forskellige roller eller opgaver i foreningen eller på institutionen. Idrætsforeningerne i kommunen blev således kontaktet direkte og opfordret til minimum at finde:

- en formand eller afdelingsleder (hvis det var en flerstrengt forening),
- en instruktør eller træner, samt
- et menigt foreningsmedlem eller udøver⁶.

Skolerne og institutionerne blev bedt om minimum at finde:

- en skoleleder eller souschef,
- en idrætslærer, eller
- en pædagog.

Derudover blev der på kommunens hjemmeside og i pressemeddelelser og aviser opfordret til, at borgere uden tilknytning til ovennævnte kunne deltage i undersøgelsen. I virkeligheden benyttes anlæggene også til andre formål end aktiv idrætsudøvelse så som koncerter, fester og andre kulturelle arrangementer samt til elitesportskonkurrencer og -stævner, der overværes af tilskuere, som ikke nødvendigvis er idrætsaktive på anlæggene.

Analysens sigte er dog primært idrættens vilkår og fremtidige behov, og det er således kun et afgrænset udsnit af den samlede 'brugerkreds' synspunkter og ønsker, der belyses i denne undersøgelse.

2.1 Hvem er interessenterne?

Spørgeskemaundersøgelsen blev besvaret af 55 mænd (60 %) og 36 kvinder (40 %). Aldersmæssigt er der en overvægt af aldersgrupperne 25-44 år og 45-64 år (jf. Tabel 1). Den store repræsentation af de to aldersgrupper blandt interessenterne skal ses i lyset af, at størstedelen af spørgeskemaerne er blevet besvaret af formænd, bestyrelsesmedlemmer og instruktører fra idrætsforeningerne i kommunen, hvor man kan forvente at finde netop disse aldersgrupper.

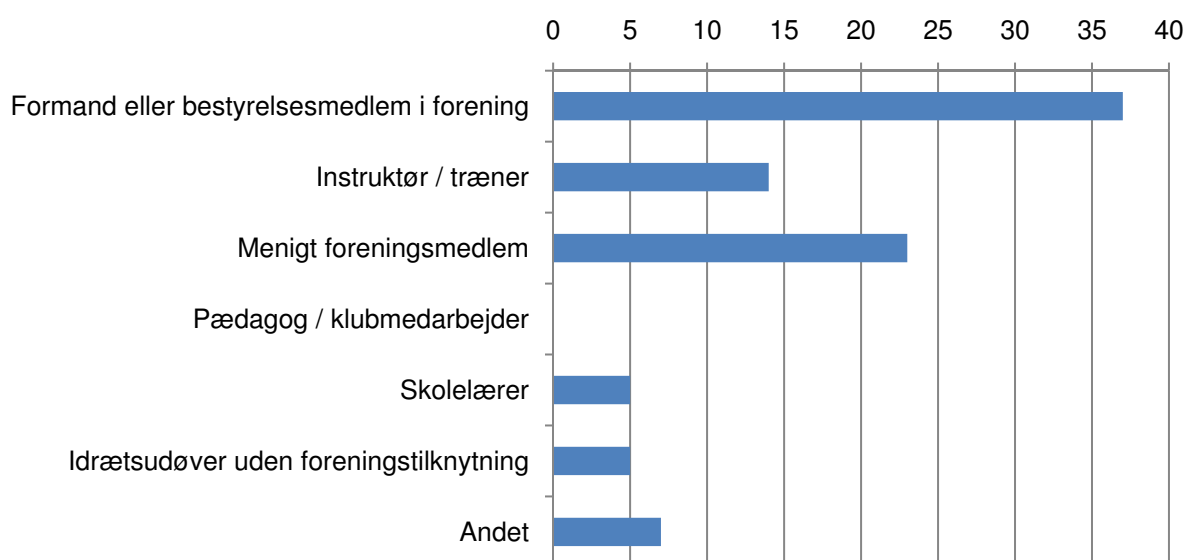
⁶ Mange af de foreninger, der meldte tilbage med respondenter udviste stor opbakning til undersøgelsen og havde fået flere af deres medlemmer og instruktører til at deltage.

Tabel 1. Den aldersmæssige fordeling af interessenter.

	Respondenter	Procent
Under 16 år	1	1,1 %
16-24 år	4	4,4 %
25-44 år	29	31,9 %
45-64 år	42	46,2 %
65 år og derover	15	16,5 %
I alt	91	100,0 %

Fordelingen af interessenternes funktion domineres således af foreningsrepræsentanter, dvs. formænd, bestyrelsesmedlemmer, instruktører og menige medlemmer. Dernæst kommer kategorien 'Andet', som bl.a. omfatter skole- og institutionsledere, forældre og brugere med flere 'kasketter', dvs. folk som f.eks. både er forældre, involveret i foreningslivet og ansat i skole eller institutioner. Endelig er det værd at bemærke, at idrætsudøvere uden foreningstilknytning også er repræsenteret i undersøgelsen (jf. Figur 1).

Figur 1. Interessenternes funktion (antal).

Den geografiske fordeling af interessenterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at størstedelen kommer fra Ebeltoft (16,5 %), Feldballe (12,1 %) og fra Mørke (12,1 %). Derudover kommer en del af brugerne fra andre steder, som f.eks. Århus, Grenå til Syddjurs Kommune for at dyrke deres idræt. Resten af interessenterne fordeler sig på byerne Hornslet (8,8 %), Knebel (6,6 %), Kolind (4,4 %), Rønne (4,4 %) og en række mindre byer (jf. Tabel 2).

Tabel 2. Interessenternes geografiske fordeling.

	Antal	Procent
Ebeltoft	15	16,5 %
Feldballe	11	12,1 %
Mørke	11	12,1 %
Hornslet	8	8,8 %
Knebel	6	6,6 %
Lime	5	5,5 %
Kolind	4	4,4 %
Rodskov	4	4,4 %
Rønde	4	4,4 %
Thorsager	4	4,4 %
Nimtofte	2	2,2 %
Pindstrup	2	2,2 %
Følle	1	1,1 %
Grønfeld	1	1,1 %
Ryomgård	1	1,1 %
Skørring	1	1,1 %
Ugelbølle	1	1,1 %
Vridders	1	1,1 %
Andet	9	9,9 %
I alt	91	100,0 %

2.2 Interessenternes transporttid

Syddjurs Kommune udgøres af de tidligere primærkommuner Ebeltoft, Midtdjurs, Rosenholm og Rønde. Kommunen dækker geografisk den sydlige del af Djursland og Mols, strækker sig fra Århus' nordlige forstæder til Kattegatskysten syd for Grenaa og har et meget rigt og varierende landskab.

Indbyggertallet for Syddjurs Kommune er 41.314⁷, hvoraf knap halvdelen er bosat i byerne Ebeltoft, Hornslet, Rønde, Ryomgård, Kolind, Mørke og Thorsager. Det primære service-, beskæftigelses- og handelscenter i kommunen er Ebeltoft, der også er administrativt centrum. Ca. $\frac{2}{3}$ af kommunen er agerland, hvor der primært produceres korn, frø og svin.

Syddjurs kommune er præget af nærheden til storbyen Århus, hvor mange af kommunens indbyggere har deres arbejde. Der er dog en del arbejdspladser i industrien; hovedparten er koncentreret i Hornslet og Ebeltoft. Der findes omkring 10.000 sommerhuse i kommunen, især koncentreret omkring Ebeltoft Vig, men også inde i landet f.eks. ved Fuglslev. Turisme har således stor betydning, og i højsæsonen bor her op til 70.000 mennesker.

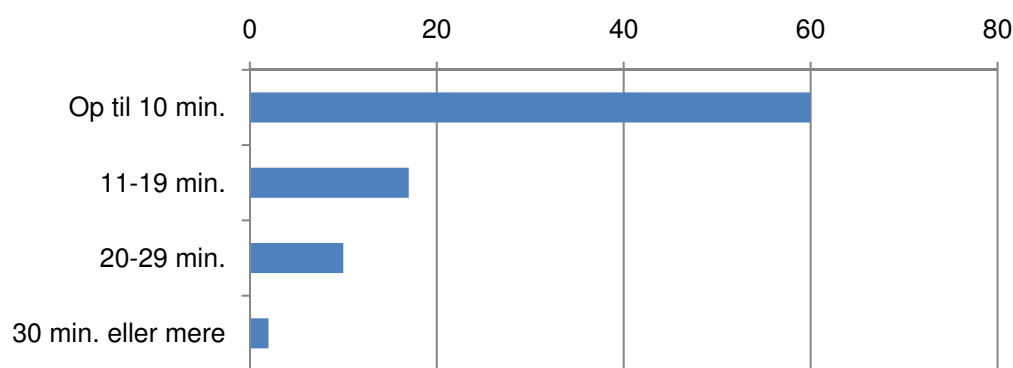
Trafikalt kan kommunen umiddelbart virke til at ligge lidt afsides, men med færgeforbindelsen mellem Ebeltoft og Sjællands Odde og en motortrafikvej, som fører den stærke trafik nord om Rønde til Grenaa, Ebeltoft og Aarhus Lufthavn, har den en meget central placering. Byerne imellem er der også gode trafikale forbindelser.

---

⁷ 2009

Dette medvirker sandsynligvis også til, at de fleste interessenter har relativt kort afstand til den idrætsfacilitet, hvor de dyrker deres aktiviteter. 60 % anvender således højst 10 minutter på at komme hjemmefra og hen til faciliteten, mens 17 % bruger mellem 11 og 19 minutter. Kun 2 % anvender normalt en halv time eller mere på transport (jf. Figur 2). Den sidste kategori dækker primært over den gruppe interessenter, som kommer fra andre kommuner.

Figur 2. Interessenternes transporttid.

Der er ikke den store forskel på faciliteternes geografiske placering i kommunen og interessenternes transporttid. Der er dog en lille tendens til flere med længere transporttid blandt brugerne af faciliteter i Ebeltoft og Rønne, der således synes at dække et noget større opland end de faciliteter, der ligger i de mindre byer. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at variationen af facilitetstyper er større i de store byer, og dermed kan nogle af disse faciliteter bedre opfylde specielle behov til funktionalitet (f.eks. i forhold til skydning, kampsport eller springgymnastik).

De menige 'brugere' af faciliteten fylder 30,8 % (28 pers.) af den samlede mængde respondenter i spørgeskemaundersøgelsen (menige foreningsmedlemmer og idrætsudøvere uden foreningstilknudning). Hos denne gruppe har omkring 60 % højst 10 minutters transport til idrætsfaciliteten, mens 26 % har mellem 11 og 19 minutter.

Det skal dog nævnes, at undersøgelsen af interessenternes transporttid ikke skelner mellem brugen af forskellige transportmidler såsom cykel, bil, busser og lignende.

2.3 Interessenternes idræt og facilitet

Interessenterne blev også bedt om at svare på, hvilken idræt de er med til at organisere eller selv dyrker (jf. Tabel 3), samt hvilke(n) idrætsfacilitet(er) de primært benytter (jf. Tabel 4). Interessenterne har her haft mulighed for at markere flere idrætsgrene, end der bliver præsenteret her, og det var desuden muligt at krydse flere idrætsgrene af pr. besvarelse.

Tabel 3. Idrætsaktiviteter som interessenterne organiserer eller selv dyrker.

	Antal	Procent
Fodbold	24	28,2 %
Badminton	23	27,1 %
Cykelsport	22	25,9 %
Gymnastik (spring/rytme)	22	25,9 %
Løb/jogging	14	16,5 %
Svømning	12	14,1 %
Petanque	11	12,9 %
Håndbold	10	11,8 %
Fitness / træning i motionscenter	9	10,6 %
Aerobic	7	8,2 %
Rosport (inkl. kano og kajak)	7	8,2 %
Basketball	6	7,1 %
Tennis	6	7,1 %
Vandring (inkl. stavgang)	3	3,5 %
Volleyball	3	3,5 %
Golf	2	2,4 %
Ridesport	2	2,4 %
Sejlads (inkl. motorsejlads)	2	2,4 %
Triathlon	2	2,4 %
Atletik	1	1,2 %
Billard	1	1,2 %
Hockey	1	1,2 %
Klatring	1	1,2 %
Selvforsvar	1	1,2 %
Skisport	1	1,2 %
Sportsdans	1	1,2 %
Trampolin	1	1,2 %
Skoleidrætsaktiviteter	8	9,4 %
Andet	12	14,1 %

Tabel 3 viser fordelingen af interessenternes idrætsgrene. Her fremgår det, at ca. en tredjedel af spørgeskemaundersøgelsens deltagere dyrker eller er på andre måder involveret i fodbold. Dernæst kommer badminton (27,1 %), cykelsport (25,9 %), og gymnastik (25,9 %), hvorefter de andre idrætsaktiviteter følger med mindre andele. I denne sammenhæng bør det dog fremhæves, at det har været muligt for interessenterne at markere flere svarmuligheder i dette spørgsmål, hvorfor der må konstateres et stort antal dobbeltregistreringer – måske især inden for de store idrætsgrene som fodbold, badminton, gymnastik, svømning, løb/jogging samt fitness/styrketræning. Kategorien 'Andet' dækker bl.a. over en række mindre aktiviteter som: yoga, dart, mavedans og line-dance.

Tabel 4 viser, hvilke idrætsfaciliteter, interessenterne primært benytter. Med det begrænsede antal respondenter er det dog ikke muligt, at kunne konkludere noget ud fra dette mønster udover, at brugen af idrætshallerne rent geografisk ser ud til at være jævnt fordelt. Kategorien 'Andet' dækker bl.a. over faciliteter såsom veje, skove og stier samt forsamlingshuse.

På dette spørgsmål har interessenterne også haft mulighed for at markere flere svarmuligheder, hvilket har resulteret i dobbeltregistreringer. Dette repræsenterer dog ikke et problem, da det er meget almindeligt at dyrke flere forskellige idrætsgrene i løbet af en uge. Og selv inden for den samme idrætsgren kan man benytte flere forskellige typer faciliteter. I fodbold træner man visse steder udenfor hele året – men supplerer f.eks. med indendørs træning i haller om vinteren. Desuden er der mange idrætsudøvere med foreningstilknytning, som dyrker 'uorganiseret' motion (som f.eks. jogging, cykling eller går i fitnesscenter) udover deres primære idrætsgren.

Tabel 4. Idrætsfaciliteter som interessenterne primært benytter.⁸

	Antal	Procent
Thorsager Hallen	6	22,2 %
Ebeltoft Idrætscenter	5	18,5 %
Ebeltoft Svømmehal	5	18,5 %
Rønede Idrætscenter	4	14,8 %
Mols Hallen	3	11,1 %
Hornslethallerne	2	7,4 %
Rønede Skole (gymn.-sal)	2	7,4 %
Thorsagerhallen (boldbaner)	2	7,4 %
Midtdjurs Hallen	1	3,7 %
Mørke Hallen	1	3,7 %
Pindstruphallen	1	3,7 %
MørkeSkole (gymn.-sal)	1	3,7 %
Rodskov Forsamlingshus	1	3,7 %
Ebeltoft Idrætscenter (boldbaner)	1	3,7 %
Mols Hallen (boldbaner)	1	3,7 %
Rodskov Stadion	1	3,7 %
Rønede Idrætscenter (boldbaner)	1	3,7 %
Toftevangsskolen (atletikanlæg)	1	3,7 %
Andet	8	29,6 %

⁸ Her er kun medtaget de idrætsfaciliteter, som er blevet markeret i spørgsmålet (samt kategorien 'Andet').

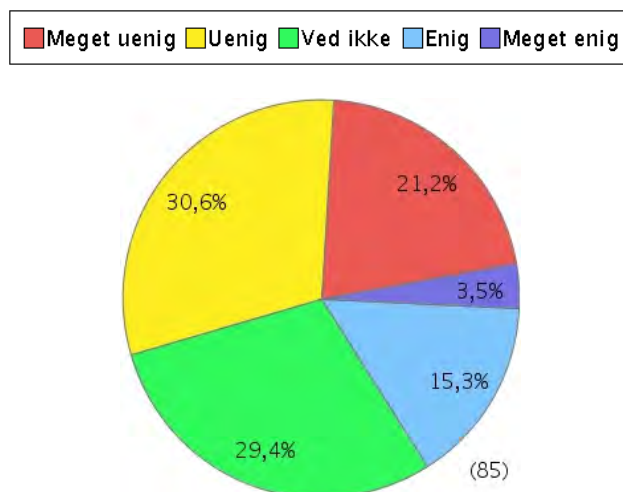
3. Dækning af interessenternes behov

Spørgeskemaundersøgelsens hovedformål var at afdække interessenternes opfattelse af faciliteterne i Syddjurs Kommune. I den forbindelse blev interessenterne præsenteret for nogle udsagn, som de skulle angive, om de var enige eller uenige i. Udsagnene handlede overordnet om faciliteternes tilgængelighed og beliggenhed, indretning og anvendelighed samt om faciliteternes personale, halkultur og mulighed for brugerindflydelse. Spørgeskemaundersøgelsen gav desuden interessenterne mulighed for at uddybe deres svar på udsagnene og komme med kommentarer. De følgende figurer viser interessenternes svar i forhold til en række udvalgte udsagn⁹.

3.1 Faciliteternes tilgængelighed og beliggenhed

Udsagnet 'Der er ikke behov for flere idrætsfaciliteter i kommunen' er interessenterne generelt uenige i (jf. Figur 3).

Figur 3. 'Der er ikke behov for flere idrætsfaciliteter i kommunen.'

Og de giver da også udtryk for denne uenighed i de uddybende kommentarer:

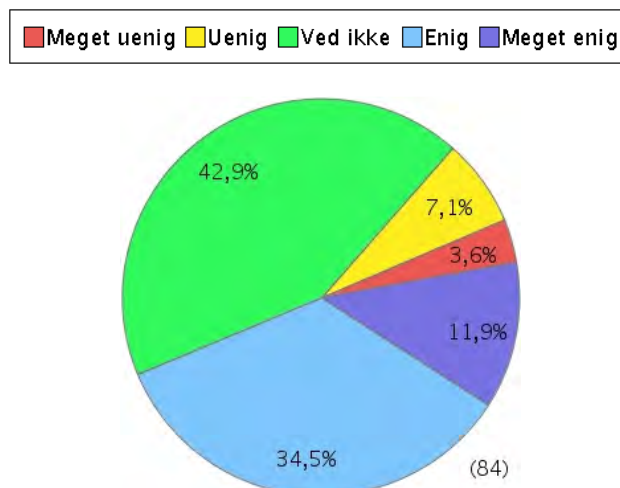
"Vi mangler en god svømmehal." (Instruktør / træner, Mørke)

"Det kunne være rart med 2 hele haller i Rønde, så der kan laves flere stævner samt selvfølgelig også flere tilbud, f.eks. indendørs fodbold. Et meget stort ønske" (Menigt foreningsmedlem, Thorsager)

Behovet for mere hal-kapacitet er et hyppigt tema blandt respondenterne.

⁹ Ikke alle udsagn fra spørgeskemaet bliver behandlet dybdegående i analysen af spørgeskemaundersøgelsen.

Figur 4. 'Der mangler faciliteter til nye idræts- og træningsformer.'

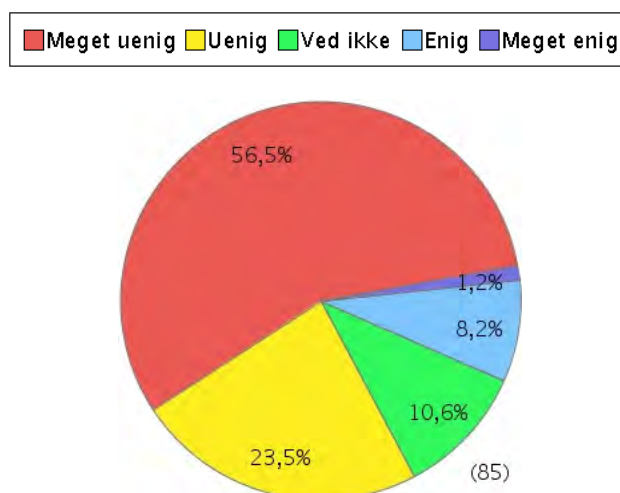
Blandt respondenterne er der også forholdsvis enighed om, at der mangler faciliteter til nye idræts- og træningsformer, hvilket følgende kommentarer viser:

"Der er mange nye idrætsgrene, som har utroligt svært ved at finde plads og derfor kører de til Aarhus og Randers" (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Thorsager)

"Vi har ikke plads til nye sportsgrene i hallen pt. da alle afdelinger har hold i de gode tider. Vi kan derfor ikke tilbyde nye boldspil som volleyball, basket mm. hvis der var unge, der havde lyst til det. Vi har dog fået en ny multisal, som gør det muligt at have små gymnastikhold og opvarmning her i forhold til at bruge en hel hal. Vi har fået monteret rundelere i hallen, så to eller tre små hold kan dele hallen på samme tid." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at mange nye idrætsformer foregår udendørs, og behovet for udendørs faciliteter eller anlæg vil øges.

Figur 5. 'Det er bedre at lukke mindre faciliteter i landområderne og satse på større og mere alsidige faciliteter i kommunens største byer.'

Dette er interessenterne også stærkt uenige i. Kommentarerne giver udtryk for, at det især for børn og unges samt for det lokale fællesskabs skyld er vigtigt med faciliteter i landdistrikterne:

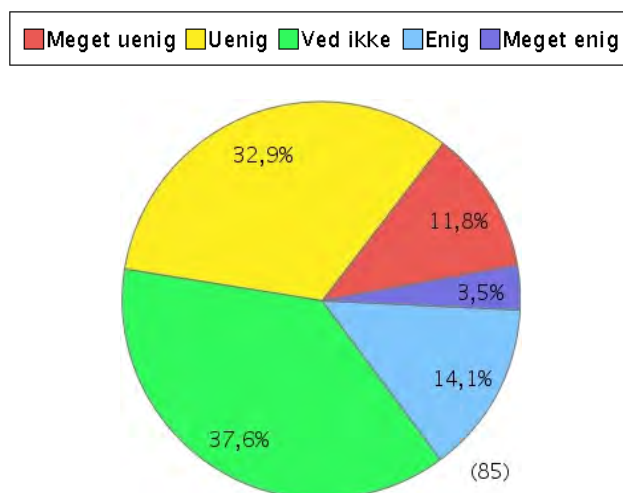
”Det er jeg let ikke enig i, da det vil gøre, at mange af os, der bor i landområderne skal til at køre langt, og det gør det jo og så meget sjovere at dyrke sport, hvis man gør det sammen med nogen man kender godt eller bor i samme by med. Det er heller ikke så sjovt at gå til sport sammen med nogen som bor langt væk fra, hvor man selv bor, hvis man nu og så gerne vil være sammen med disse nogen i sin fritid...” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rodskov)

”Så lukker man HELT de små byer!” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

”Der skal være tilgængelighed også på landet” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønde)

Nærheden til idrætsfaciliteterne spiller en stor rolle for især børnefamilier og ældre. Dette gør sig primært gældende i forhold til børn og unges (og ældres!) begrænsede transportmuligheder, hvis faciliteterne ligger for langt væk. Men næsten lige så vigtigt er det for de små lokalsamfund at have lokaler og faciliteter, der fungerer som samlingspunkter, og hvor det lokale fællesskab kan dyrkes. Fordelingen af idrætsfaciliteter mellem by og land i Syddjurs Kommune er nævnt i undersøgelsens 1. del.

Figur 6. 'Eliteidrætten lægger beslag på de bedste faciliteter og træningstider.'

I forhold til om 'Eliteidrætten lægger beslag på de bedste faciliteter og træningstider' (jf. Figur 6) er der blandede holdninger og kommentarer:

”Og det synes jeg også er godt eftersom de er elite.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Feldballe)

”Vi har ikke eliteidræt i Mørke og afdelingerne forhandler om tider for at tilgodeses alle. Skolen bruger hallen i dagtimerne, hvor idrætsforeningen ikke kan være der.”

(Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

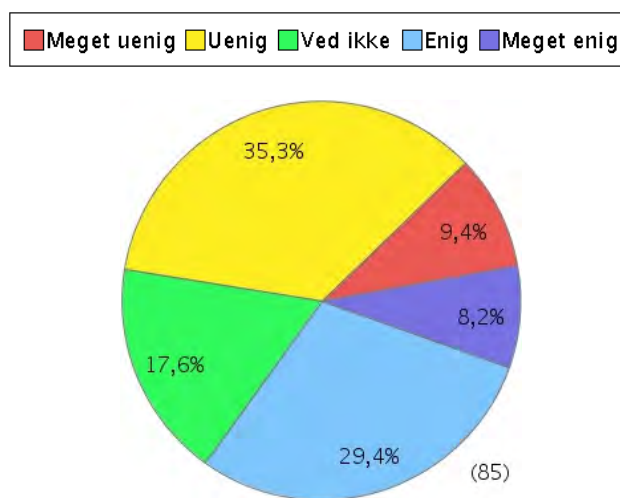
Der er ligeledes uenighed i holdningen til udsagnet, at de store idrætsgrene skal tilgodeses i fordelingen af tider (jf. Figur 7) – om end kommentarerne er blandede:

”Børn og unge før ældre” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

”Enig på den måde, at hvis der er eks. 25 børn fra en stor idrætsgren ikke kan få haltid, fordi 3 børn fra en lille idrætsgren optager hallen.” (Instruktør / træner, Ebeltoft)

”De aktiverer flest mennesker, som har brug for motion, især børn og unge under 25.” (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

Figur 7. ’De store idrætsgrene (f.eks. fodbold, håndbold og gymnastik) skal tilgodeses først i lokalefordelingen.’

Fordelingen af faciliteter og træningstider mellem bredde- og eliteidræt giver ofte anledning til uoverensstemmelser mellem forskellige foreninger samt mellem foreninger og kommune. Foreningerne bestemmer selv, hvilke aktiviteter de vil lave - og om det skal være bredde- eller eliteidræt (eller begge dele!). Kommunen har en forpligtelse overfor kommunens borgere, der vil dyrke idræt, og skal således forsøge at skabe rammer for dette bl.a. gennem fordeling af faciliteter og træningstider. Denne fordeling kan afvejes ud fra forskellige principper, der enten er fastlagt af Folkeoplysningsudvalget eller bestemt af kommunens Kultur- og Fritidsudvalg.

Flere interessenter udtrykker utilfredshed med fordelingen af haltider:

”De traditionelle aktiviteter som fodbold og håndbold har ofte de bedste tider” (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

”Børn og unge først og dermed voksne i allersidste række. Aftenskolerne har ikke økonomi til at købe sig ind i bedre faciliteter. Disse findes i øvrigt heller ikke.”
(Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønne)

I Syddjurs Kommune stilles kommunale lokaler gratis til rådighed for frivillige foreninger og organisationer. Undtaget herfra er idræts- og svømmehaller, gymnastiksale og større lokaler over 150 m². Tildeling af tider i idrætshaller og svømmehaller (gælder både de kommunale og selvejende) sker ved henvendelse til halinspektøren/servicelederen. Der ansøges på et skema, der afleveres til halinspektøren/servicelederen senest 1. maj gældende for haltimer i den kommende sæson september-maj. Det er halinspektørerne/servicelederne, som fordeler tiderne efter folkeoplysningslovens principper og ved større udfordringer, dobbeltbookinger mv. indkaldes brugerne til fordelingsmøde. Godkendte foreninger og organisationer betaler egenbetaling/gebyrer pr. haltime på 60,- kr. uanset aktivitet og forening¹⁰. Samme procedure gør sig gældende for større lokaler over 150 m², som f.eks. gymnastiksale og samlingsale, men hvor egenbetalingen pr. time dog er 40,- kr.

Efter kommunalreformen i 2007 vedtog 'Udvalget for plan, udvikling og kultur 2007-2009', at retningslinjerne for udlån og udleje af idrætshaller, svømmehaller og andre større lokaler over 150 m² skulle ensrettes. Med baggrund i det store antal selvejende haller i kommunen blev der ligeledes skabt en harmonisering af tilskud til de disse haller og opkrævning af foreningernes egenbetaling.

Det kommunale tilskud til de enkelte selvejende haller ydes således som et årligt engangstilskud og tager størrelsesmæssigt afsæt i tidligere tilskud inklusiv foreningernes egenbetaling.

Foreninger, klubber og andre organisationer (der er berettiget til lokaletilskud) yder en egenbetaling pr. time, de benytter en hal (både de selvejende og de kommunale haller). Den enkelte hal/institution indberetter til kommunen antallet af timer, som foreningen eller organisationen har reserveret hallen, hvorefter egenbetalingen opkræves af Syddjurs Kommune og anvendes inden for lokaletilskud under folkeoplysningsloven.

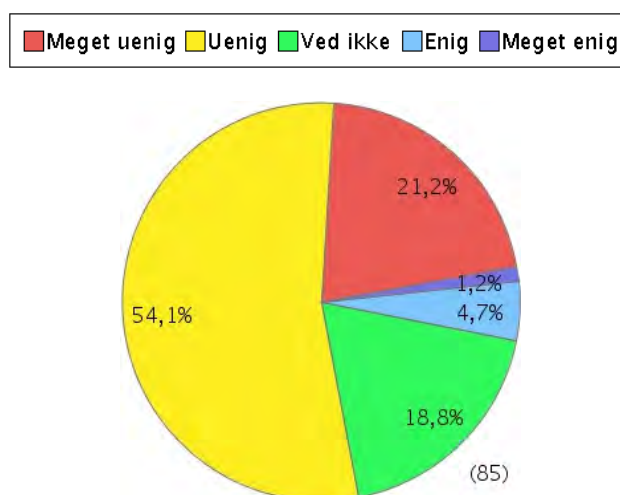
Tildeling af timer til skolernes brug af de selvejende haller sker på baggrund af behov, dvs. antal klasser og fag, der har behov for brug af idrætshallen.

Det virker positivt, at retningslinjerne for udlån og udleje af idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune er blevet ensrettet. Men set i lyset af hallernes forskelligheder, f.eks. i forhold til størrelse, befolkningsgrundlag og timeforbrug, er det uden tvivl vanskeligt at lave en fordelingsnøgle uden at stille enkelte haller i en mere ugunstig situation end før kommunalreformen. Dette forstærkes yderligere af, at Folkeoplysningsloven kræver at de tilskudsberettigede aktiviteter skal være kontinuerlige. Og dette stemmer ikke overens med udviklingen i befolkningens idrætsmønster, som i flere tilfælde bevæger sig væk fra de traditionelle foreningsaktiviteter og hen i mod mere individuelle aktiviteter og ordninger med 'klippe-korts-træning' og booking af enkelte idrætstimer.

---

¹⁰ De angivne beløbsstørrelser for egenbetaling er fra marts 2010.

Figur 8. 'Idrætsfaciliteterne er placeret dårligt i forhold til brugernes hjem eller arbejde/skole.'

I forhold til placeringen af idrætsfaciliteter i forhold til hjem, arbejde og skole svarer langt over halvdelen af interessenterne, at de fleste faciliteter er placeret fornuftigt (jf. Figur 8):

"Det er ok lige nu - men en evt. skolelukning af Feldballe vil være katastrofal for idrætsklubben da vi så mister grundlaget for vores klub (Børnene)." (Instruktør / træner, Feldballe)

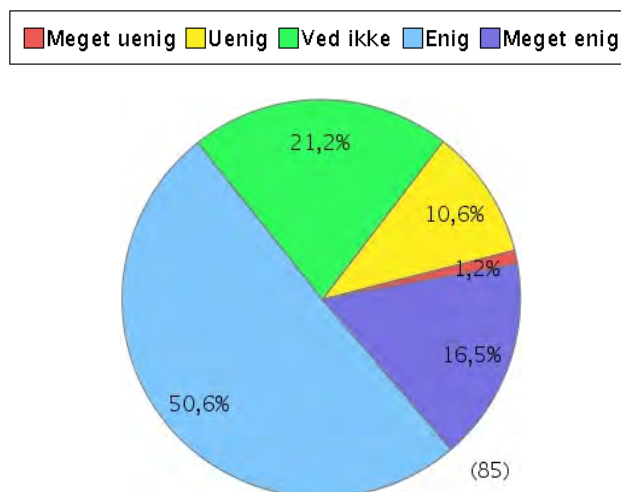
"I Feldballe ligger de super lige ved skolen." (Instruktør / træner, Feldballe)

"Med mindre der indsættes små kørevenlige busser, så de yngre årgange let kan komme fra f.eks. Thorsager til Rønne. Som det er nu, er det udelukkende forældre kørsel. En cykelsti vil løse problemer et stykke tid af året for de store brugere." (Menigt foreningsmedlem, Thorsager)

En samling af alle faciliteter i en form for 'idrætspark' er en model, som uden tvivl giver visse stordriftsfordele foruden at skabe et idrætsmiljø, hvor der altid er udøvere i gang, og hvor der måske kan skabes aktiviteter på tværs af forskellige idrætsgrene¹¹. En koncentration af forskellige idrætsfaciliteter kan dog også have konsekvenser for udbuddet af faciliteter i udkanten af kommunen samt for tilgængeligheden for de yngste idrætsudøvere (jf. kommentarerne til Figur 5). I visse idrætsformer, såsom skydning og motorsport, er der dog en række sikkerheds- og miljøhensyn, som er med til at afgøre placeringen af faciliteterne hertil. Af samme grund er mange udøvere inden for disse idrætsformer ofte mere villige til at køre længere for at komme hen til faciliteten. Golfbaner kan, pga. banens størrelse, heller ikke placeres hvor som helst, hvilket også har indflydelse på nærheden til denne type idrætsfacilitet.

¹¹ Der er en lang række andre fordele ved denne model, som bliver behandlet i Del 3.

Figur 9. 'Der er behov for idrætsfaciliteter, hvor brugerne kan komme, når det bedst passer dem fra tidlig morgen til sen aften.'

I forhold til udsagnet 'Der er behov for idrætsfaciliteter, hvor brugerne kan komme, når det bedst passer dem fra tidlig morgen til sen aften', er interessenterne overvældende enige (jf. Figur 9). Kommentarerne afslører dog en vis skepsis overfor denne model:

"Der skal være faste rammer, ellers er det ikke til at styre." (Instruktør / træner, Feldballe)

"Det er for meget 'la la', enten går man til en idræt eller også er man ikke medlem af en forening" (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Thorsager)

Men der er dog også enkelte, som mener, at dette behov bliver opfyldt af den kommercielle idræt:

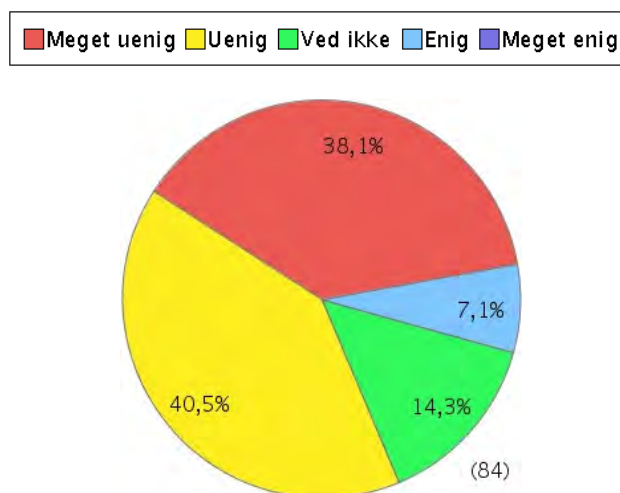
"Det klarer fitness-faciliteterne." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

På trods af de skeptiske kommentarer er det i denne sammenhæng bemærkelsesværdigt, at det netop er repræsentanter fra den organiserede idræt (dvs. foreninger og klubber), der er positive og åbne overfor, at idrætsfaciliteterne bliver anvendt 'semi- og uorganiseret', og at udøvere, som ikke er medlemmer af foreninger, måske kan komme til i eftermiddags- og aftentimer, som traditionelt har tilhørt den organiserede idræt. Hvordan de uorganiserede udøvere så kan komme til at benytte de kommunale haller og gymnastiksale i praksis kan diskuteres. Enten kan foreninger og klubber selv lave tiltag, hvor de inviterer uorganiserede udøvere til at deltage i aktiviteter udenfor den sædvanlige (og lidt 'stive') foreningsstruktur, hvor de enkelte idrætsgrene bliver trænet på bestemte tidspunkter i løbet af ugen. Eller også kan kommunen, i forbindelse med føromtalt halvfordeling, afsætte forskellige tidsperioder, hvor de uorganiserede udøvere har mulighed for at ønske eller booke sig ind i de forskellige idrætsfaciliteter.

3.2 Faciliteternes indretning og anvendelighed

De frivillige foreninger karakteriseres ved, at aktiviteterne foregår i en social kontekst, klubmiljøet. En af de faktorer, der har størst betydning for udviklingen af idrætsforeningen som en sammenhængende helhed – det vil sige fællesskab både før, under og efter træningen – er adgangen til et samlingssted i form af klubhus eller klublokale.

Figur 10. 'Det er ikke nødvendigt med opholdsrum/klublokaler i forbindelse med idrætsfaciliteterne.'

Til udsagnet 'Det er ikke nødvendigt med opholdsrum/klublokaler i forbindelse med idrætsfaciliteterne' (jf. Figur 10) er interessenterne stort set enige om, at det er afgørende, at faciliteterne også rummer et socialt element:

"Jeg mener helt klart at der skal være en eller anden form for lokaler, hvor man lige kan samles til den del som gælder samvær." (Instruktør / træner, Feldballe)

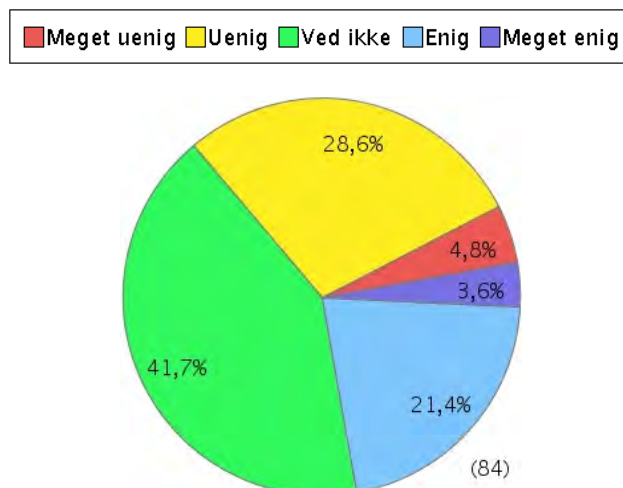
"F.eks. fodbold - det er godt for klubånden, hvis de yngre kan sidde efter træning og drikke lidt vand, holde pause m.m., og så samtidig se på træning af de ældre årgange." (Menigt foreningsmedlem, Thorsager)

Mange af de foreninger, der i dag benytter de offentlige idrætsfaciliteter, har ikke adgang til klublokaler. Det gælder især de foreninger, der tildeles træningstider på skolerne. Hvis foreningerne skal kunne modtage og fastholde flere børn og unge, bør der udvises opmærksomhed på vilkårene for udfoldelsen af foreningernes sociale fællesskab. Enkelte interessenter fremhæver i denne sammenhæng steder, hvor der kunne være brug for flere klublokaler:

"Ebeltoft og Mols mangler i høj grad et klubhus til foreningernes medlemmer, som man har i Ryomgård, Kolind og Pindstrup." (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

Figur 11. 'Mange brugere undlader at bruge faciliteternes omklædnings- og baderum.'

Interessenterne blev også spurgt om deres holdninger i forhold til faciliteternes tilstand og kvalitet. Ét af udsagnene går på, at 'Mange brugere undlader at bruge idrætsfaciliteternes omklædnings- og baderum' (jf. Figur 11), hvilket interessenterne har delte meninger om:

"Der skal være mulighed for at kunne komme i læ. Omklædning er der ikke mere det samme behov for. Folk tager hjem og bader. Vi anvender kun badefaciliteterne om vinteren." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Thorsager)

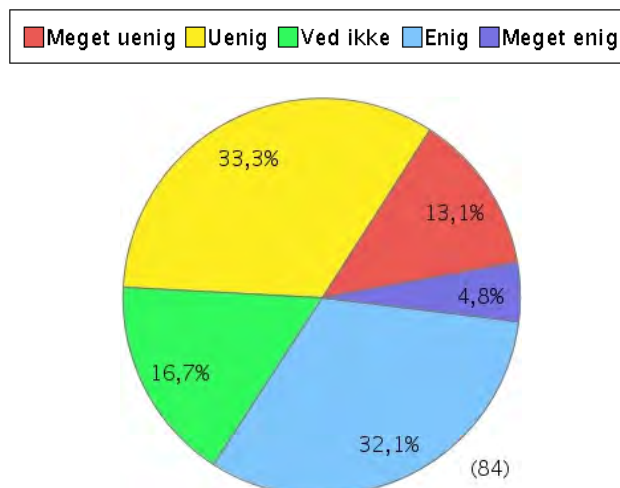
"De fleste kører hjem og bader." (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

Har det noget at gøre med baderummenes tilstand eller rengøringsniveau? Til udsagnet om, at 'Rengøringen og vedligeholdelsen af idrætsfaciliteterne er altid i orden' (jf. Figur 12) er interessenterne meget delte, og nogle af kommentarerne går på meget specifikke steder:

"Ugelbølle skoles gym.-sal er uhumsk" (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønne)

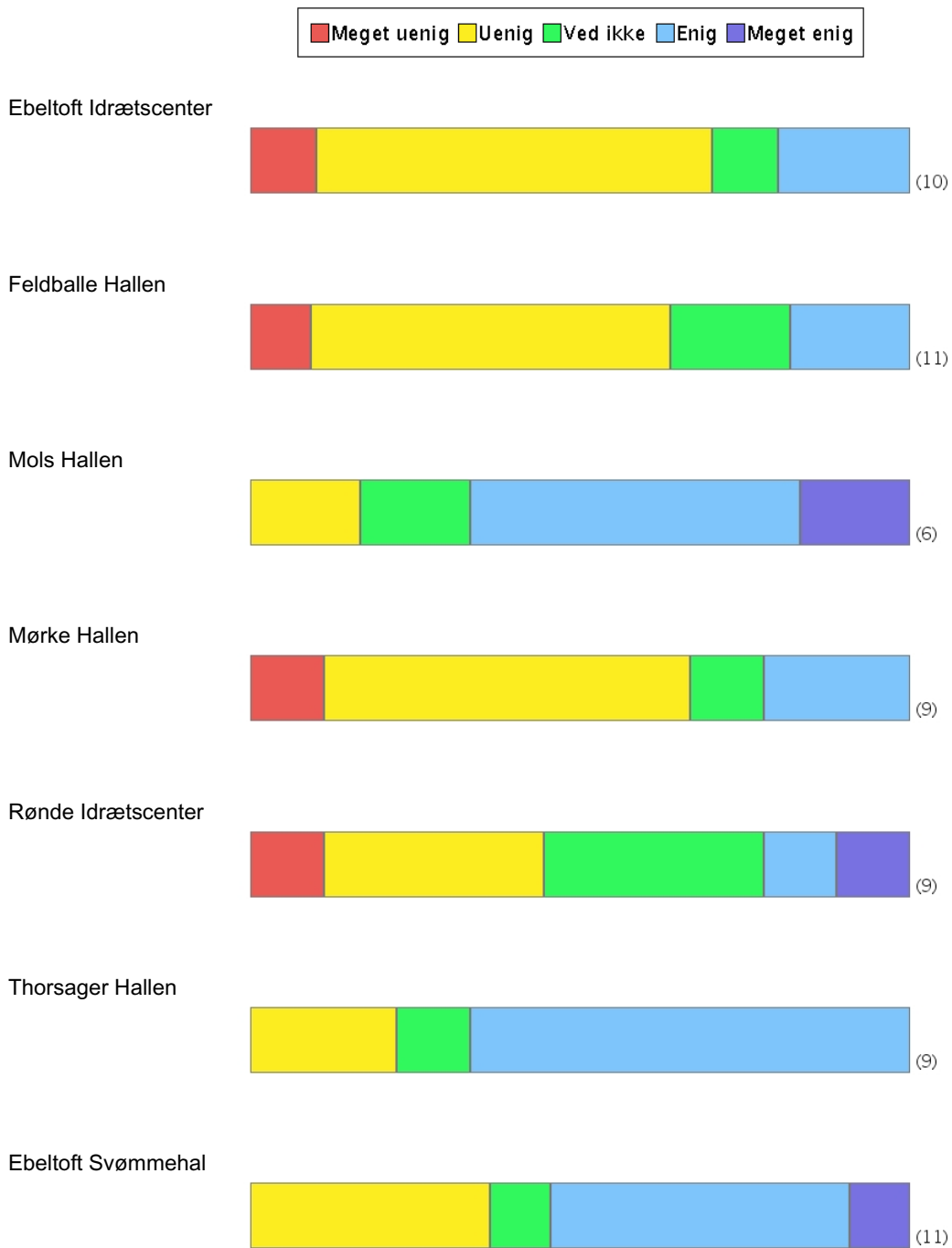
"Thorsagerhallen virker altid ren og velholdt." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

Figur 12. 'Rengøringen og vedligeholdelsen af idrætsfaciliteterne er altid i orden.'

Sammenlignes en række af de kommunale idrætshaller med hinanden ud fra interessenternes tilkendegivelser, er den umiddelbare tendens også, at rengørings- og vedligeholdelsesstandarder bliver opfattet som bedst i Mols Hallen og i Thorsager Hallen (jf. Figur 13). Det skal i denne sammenhæng understreges, at sammenligningen bygger på et spinkelt statistisk materiale – og at der således kun kan tales om tendenser.

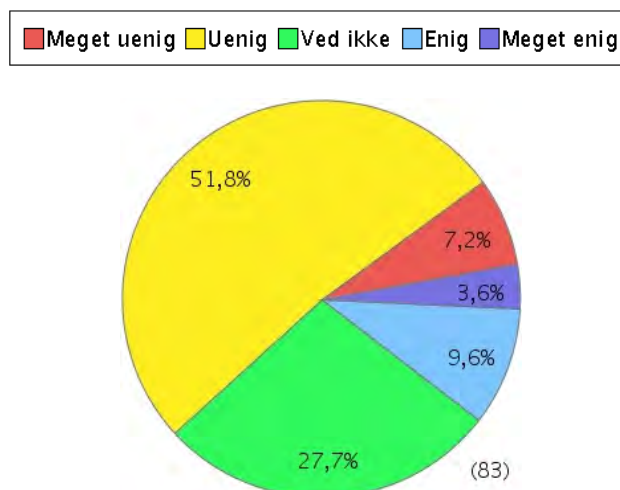
Figur 13. 'Rengøringen og vedligeholdelsen af idrætsfaciliteterne er altid i orden' (opdelt på forskellige haller).

3.3 Faciliteternes personale og halkultur

Udover at rumme idrætsaktiviteter foregår der en masse andre aktiviteter i faciliteterne, såsom fester, koncerter, møder, konferencer og lign. Her mener interessenterne ikke, at de andre aktiviteter hæmmer foreningernes idrætsaktiviteter væsentligt (jf. Figur 14).

Figur 14. 'Aktiviteterne bliver hæmmet af, at der foregår andet i idrætsfaciliteterne som f.eks. koncerter, udstillinger, konferencer, private fester osv.'

Dette giver kommentarerne også til en vis grad udtryk for:

"Når skolen har prøver eller skolefest, må vi flytte/aflyse vores træning her. I hallen er vi næsten aldrig hæmmet af andre arrangementer." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

"Der skal være plads til mange forskellige aktiviteter" (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

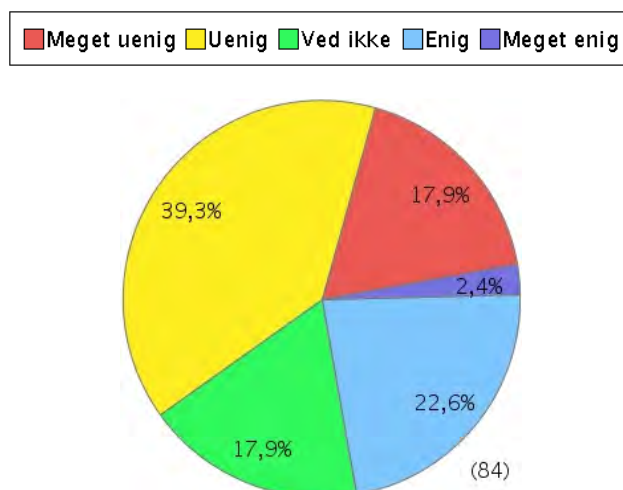
Mens andre kommentarer fremhæver de sammenstød det nogle gange medfører:

"F.eks. på hotellet – man kan ikke øve trompet og dyrke yoga i 2 tilstødende lokaler!!" (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønne)

Det er således en problematik, som kommunen bør være opmærksom på, idet den er ansvarlig for tildelingen af træningstider og udlejning til de omtalte arrangementer (i de kommunale haller). I de selvejende haller er det muligt, at foreningerne har mere indflydelse på ikke-idrætslige arrangementers placering via halbestyrelsen eller brugerpaneler. Og som det bliver kommenteret kan disse arrangementer være en vigtig indtægtskilde for de lokale foreninger, hvilket også gør det mere acceptabelt, når træninger eller weekender bliver inddraget.

Endelig er interessenterne meget enige om, at det er vigtigt, at der forefindes personale, dvs. halinspektører, pedeller og lignende i idrætshallerne og på anlæggene (jf. Figur 15).

Figur 15. 'Det er ikke vigtigt, at der er personale i hallen eller på idrætsanlægget.'

Kommentarerne handler først og fremmest om, at udøverne foretrækker, at der er personale, der står til rådighed for udøvere og holder opsyn med faciliteten:

"De er med til at skabe trygge ramme for alle." (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

"Det er nødvendigt at der i et fastsat tidsrum er personale i hallen, så man kan få fat i personen og give beskeder om hallen eller lignende" (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

"Bl.a. til at holde orden – så der ikke ødelægges ting/materialer" (Idrætsudøver uden foreningstilknytning, Knebel)

Tilstedeværelse af personale i forbindelse med faciliteterne og idrætsaktiviteterne spiller en stor rolle for børns og unges idrætsdeltagelse og er med til at skabe et trygt og positivt halmiljø. Der er dog ingen tvivl om, at de frivillige idrætsforeninger i ligeså høj grad er medansvarlige for skabelsen af gode idrætsmiljøer i kommunens faciliteter. Et godt idrætsmiljø er også kendetegnet ved, at det både lægges op til organiseret såvel som uorganiseret idræt og bevægelse. Dette gælder eksempelvis de udendørs boldbaner, der ofte bruges af børn og unge til selvorganiseret spil og leg i fritiden. Det er derfor afgørende, at idrætsfaciliteterne, så vidt det er muligt, også er tilgængelige udenfor normale 'åbningstider'.

4. Interessenternes forslag og ønsker

I spørgeskemaet blev interessenterne afslutningsvis bedt om at komme med forslag og ønsker til den fremtidige organisering og udvikling af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune. Opfordringen til at skrive 'frit fra leveren' blev fulgt af 50 ud af de 91 deltagere i spørgeskemaet. I de mange indlæg med forslag og ønsker er der visse gennemgående træk, som groft kan inddeles i følgende emner.¹²

4.1 Haller og sale

Flere interessenterne giver udtryk for, at presset på kommunens haller og gymnastiksale er stort, og at foreningerne og udøverne ville få gavn af en hal mere. Men hvilke aktiviteter, der skal være plads til, hvordan en forøgelse af kapaciteten skal ske og ikke mindst hvor, er der delte meninger om:

"En ekstra hal i Skørring, så det er nemmere at tilrettelægge tiderne for de enkelte idrætsgrene. Så kan gymnastikken også flytte til en hal, hvor der er mere plads og hvor det ikke er så sårbart for aflysninger når skolen skal bruge deres gymnastiksal." (Instruktør / træner, Skørring)

"Rodskov Gymnastikforening hører til Hornslet Hallerne, hvor der mangler halplads for foreningen. Derfor må der tænkes på at bygge en hal mere" (Instruktør / træner, Rodskov)

"En ekstra hal i Kolind, beliggende parallelt med den eksisterende ovenpå det gamle kommunekontor, så der kan laves et helt center, som skolen både kan få glæde af, og være en del af." (Instruktør / træner, Kolind)

Halkapacitet handler dog om andet end halgulv og m² – mindre sale, motionsrum, mødelokaler og cafeteria har også høj prioritet hos interessenterne:

"Vi mangler lokale til gymnastik og bevægelsesaktiviteter inden for området dans, yoga, pilates gymnastik osv. Gymnastiksalstørrelse med gode omklædnings-, toilet- og redskabsrum. Indbydende miljø hvor musik kan afspilles." (Skolelærer, Ebeltoft)

"Rønde mangler en 'pæn' større sal med spejle, som forskellige foreninger kan have adgang til." (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Ebeltoft)

"Jeg kunne godt tænke mig, at man kunne få nogle lokaler, der kunne bruges af andre, end dem der er medlemmer af en idræts forening. Det er svært, at repræsentere en minoritets idræt, da det ikke er til at få lokaler, der er brugbare." (Menigt foreningsmedlem, Nimtofte)

"Det vil være ønskeligt, at der er faciliteter til de mindre idrætter adskilt fra de store anlæg." (Menigt foreningsmedlem, Ryomgård)

---

¹² Kategoriseringen er foretaget ud fra antallet af gange emnet tages op blandt alle indkomne indlæg.

”Feldballe hallen mangler kraftigt nogle flere omklædningsrum. Der er kun 2 og det giver mange problemer når damer og herrer f.eks. skal spille fodboldkamp samtidigt. Så er der jo 4 hold der skal omklæde. Det samme sker i overgangsperioderne imellem sommer og vinter, hvor der både skal klædes om til sport i hallen, men også til sport udenfor.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Feldballe)

”Aftenskolerne har behov for bevægelseslokaler med fri gulvplads til max. 18 deltagere. Der mangler især lokaler i Ebeltoft [...] og i Rønne. Vi har igennem de sidste 2 år haft store problemer og udgifter til at leje os ind i egnede lokaler i disse byer og der refunderes meget nødtigt for de afholdte udgifter. Med henvisning til Folkeoplysningslovens Kapitel 6 § 21 og § 22 er kommunen forpligtiget til at anvise egnede ledige lokaler for den frie folkeoplysning. [...] Kan kommunen ikke stille de nødvendige lokaler til rådighed, kan en anden paragraf i loven træde i kraft, nemlig Folkeoplysningslovens Kap. 7 § 23: Kommunalbestyrelsen yder tilskud med mindst 75 % af driftsudgifterne til almindelige lokaler uden særligt udstyr, der ejes eller lejes af foreninger til undervisning for voksne. Kommunalbestyrelsen kan undlade at yde lokaletilskud, hvis folkeoplysningsudvalget kan anvise et egnet lokale.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønne)

”Der bør være et klubhus i alle kommunens idrætsforeninger, hvor medlemmerne kan have socialt samvær. Det vil give et forbedret klubliv, og det giver helt sikkert flere medlemmer.” (Menigt foreningsmedlem, Ebeltoft)

Udover at udtrykke mangel på halkapacitet er der rigtig mange interessenter, der foreslår en sammenlægning af flere forskellige facilitetstyper til multianlæg eller idrætscentre, hvor der er plads til flere idrætsformer samtidig:

”Man bør satse noget mere på et stor fælles anlæg i Rønne med mindst 2 hele haller, svømmehal og fodboldbaner, så der trænes i Thorsager og alle kampe spilles i Rønne.” (Menigt foreningsmedlem, Thorsager)

”Ådalsområdet har alle muligheder for at tilbyde et aktivt fritids liv både til unge og ældre, da skole og hal ligger tæt på hinanden. Vi har grønne områder og tennis baner. Vi har rigtig meget brug for en udvidelse af Ådalshallen, flere omklædningsrum. Skolen bruger hallen til idrætstimerne og får at kunne lave idrætstimer hvor man tager større udgangspunkt i de enkelte elevers niveau så er det nødvendigt at opdele mere end man gør. i fritiden er der masser af børn unge ældre der vil bruge hallen og der er simpelthen ikke timer nok - havde vi en halv hal kunne man tilbyde aktiviteter dér mens større grupper bruger hallen.” (Instruktør / træner, Skørring)

4.2 Haltider og organisering

En række interessenter giver også udtryk for deres utilfredshed med den måde idrætsfaciliteterne i kommunen er administreret og kommer samtidig med forslag til nye måder at organisere eksisterende og nye aktiviteter på:

”Der skal fra kommunens side folk ud i lokalområdet, for at ’stikke’ en finger i jorden. De skal ud og se hvordan vi benytter vores faciliteter. Det er nemmere at se tingene med sine egne øjne, og tale med os hvad der kunne blive bedre. De bliver mere synlige, hvis vi ser dem vi skal snakke med.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Kolind)

”Den kommunale støtte til vores brug af de lokale forsamlingshuse er helt fejlagtig. I forsamlingshusene ydes nemlig kun støtte i forhold til juniormedlemmer (under 25 år) og dette giver kun en støtte på ca. 11 % af vores omkostninger. I vores hal (Hornslet) tages der ikke dette forbehold, her er nemlig støtten altid 65 % af hallejen. Forslaget er altså, at der skal ydes samme støtte til forsamlingshusleje som til Hornslet hal-leje, det vil sige 65 % begge steder. Den fejlagtige støttepolitik medfører, at forsamlingshusene tæt på vores medlemmer ikke benyttes så meget, som det var tiltænkt.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rodskov)

”Organisering: færre folk i bestyrelserne, da det er svært at få mange samlet til hurtige beslutninger. Evt. sammenlægning af idræts- og halbestyrelser (halbestyrelse kunne så være en stabsfunktion, med kun 3 personer under idræts foreningen).” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

”Holdundervisning/aktiviteter som man ikke nødvendigvis skal være medlem af en forening for at kunne deltage i. Evt. betaling med ’klippekortssystem’ ville give større fleksibilitet.” (Menigt foreningsmedlem, Rønede)

Især fordelingen af haltider og muligheden for at påvirke denne fordeling har interessenternes opmærksomhed:

”Som foreningsformand af en lokal forening der bruger faciliteter i Hornslet hallerne, vil jeg gerne inddrages i anliggender der påvirker fordeling af tider og vilkår.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Hornslet)

”Jeg kunne ønske at brugerne af svømmehallen, altså også de som ikke er medlem af en aktiv konkurrencepræget klub, vel nok 90 % af brugerne havde større indflydelse på åbningstider og i højere grad kunne få indflydelse på at f.eks. saunaen ikke virker ordentlig i mere end 3 uger.” (Idrætsudøver uden foreningstilknytning, Ebeltoft)

Næsten alle kommentarer, som omhandler ældres mulighed for at dyrke idræt og motion i Syddjurs Kommune fremhæver især vanskelighederne ved at få tider i haller og gymnastiksale:

”Når kommunen gerne ser, at ældre mennesker deltager i motions aktiviteter, er det forkert, at vores forening står nederst i køen, når der fordeles tider i vores hal.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønede)

”Som formand for en decideret ældreaktivitet har det været og er fortsat frustrerende for såvel bestyrelse som udøvende medlemmer at være uden nogen som helst indflydelse

på tildeling af spilletid. Frustrationen forstærkes yderligere af meget sen information inden sæsonstarten ligesom det synes fuldkommen nyttesløst at forsøge at finde frem til en modpart at forhandle med om en nogenlunde tilfredsstillende løsning på den vilkårlighed, der synes at foreligge i forbindelse med tildeling af haltider til ældreaktivitet. For den forening jeg repræsenterer, har det desværre medført vigende medlemstal.”
(Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Rønne)

”Det har vist sig meget svært at få de for ældre optimale træningstider i Rønne Idrætscenter. Forhandlinger om tider efterlyses.” (Menigt foreningsmedlem, Knebel)

4.3 Børn og lokalområdet

Hvordan man sikrer idrætsfaciliteter i de mindre byer og lokalsamfund ligger også interessenterne på sinde. Først og fremmest af hensyn til de idrætsudøvere, som ikke har mulighed for at transportere sig selv:

”Af hensyn til lokalmiljøet skal de bevare de små idrætsfaciliteter i de små samfund, så man undgår for stor trafik frem og tilbage, og de lidt større børn selv kan komme derhen uden forældrene.” (Instruktør / træner, Feldballe)

”Det er vigtigt, at vi fortsat har idrætsfaciliteter i lokalområderne, da det betyder, at børn og unge selv kan transportere sig til deres idræt, hvis deres forældre ikke har mulighed for at være hjemme, når idrætten starter. Voksne kan også lettere overse at tage til deres idræt, hvis den ligger tæt på deres hjem. Vi skal tænke sundhed ind og hvis vi har let til idræt/motion, så vil flere benytte sig af muligheden for at gå til noget sammen med kammerater/venner og familie. Vi er et lille lokalsamfund, men har stadig brug for faciliteter til vores børn, unge og voksne medlemmer. I forbindelse med vores idrætsfaciliteter er det vigtigt også at have mulighed for andre børn/unge at komme, så alle kan føle et sammenhold og har et sted at være sammen. Tit vil det smitte af på dem, som ikke umiddelbart dyrker idræt, at de kan være sammen med deres venner og kan se, hvad de laver. Det er ikke alle, der vil gå til idræt, men de vil gerne spille for sjov og det skal der også være plads til, hvis de ikke skal hænge ud på gaden/i parken og gå og ødelægge ting. I vores hal ville det være dejligt at kunne bygge den yderligere ud, så vi fik plads til f.eks. en springgrav, en squash bane mm, som kunne tiltrække nye idrætsudøvere og nye trænere.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

Men også for at fastholde børn og unge i et aktivt liv med idræt og fysisk aktivitet, hvor det sociale element ligeledes spiller en væsentlig rolle:

”I et lokalsamfund som vores i Mørke, er det vigtigt at have et sted at gå hen, hvis man er ung. I vores område er der mange socialt dårligt stillede børn som har særlige behov. Kan man lærer dem at være i et godt klubfællesskab med andre kan man måske give dem en bedre start på voksenlivet.” (Instruktør / træner, Mørke)

”At man har mere fokus på at de unge mennesker kan dyrke idræt. Hvis forældrene er økonomisk dårlig stillet er det ofte disse børn der ikke dyrker idræt da der ikke er råd til det. At der mere fokus på at hjælpe disse familier.” (Formand eller bestyrelsesmedlem i forening, Mørke)

4.4 Svømmehaller

En række af interessenterne efterlyser også øget svømmehalskapacitet i Syddjurs Kommune generelt samt svømmefaciliteter, der svarer bedre til deres behov:

”Vi ønsker en svømmehal i Rønde.” (Menigt foreningsmedlem, Følle)

”Et længe ventet tiltag er en svømmehal i omegnen af Rønde by.” (Instruktør / træner, Feldballe)

Spørgsmålet om hvorvidt svømmehalskapaciteten er for lille i kommunen kræver en noget grundigere undersøgelse. At det på nuværende tidspunkt er usandsynligt, at der bliver investeret i nye svømmefaciliteter har en respondent dog allerede indset:

”En god svømmehal i Rønde ville være ønskelig, men det er der nok ikke råd til.”
(Menigt foreningsmedlem, Rønde)

Det ændrer dog ikke ved, at der sikkert kan gøres meget for at udvide eller ombygge de eksisterende svømmefaciliteter i kommunen. Det kunne f.eks. gøres ved at lave mindre bassiner i tilknytning til de større, som kunne målrettes små børn, ældre eller andre brugergrupper med særlige behov. Men dimensioner som leg, oplevelse og wellness kunne også tænkes ind i eventuelle udvidelser af svømmehalskapaciteten.

5. Sammenfatning

Ovenstående analyse viser, at der findes en række emner, som interessenterne mener er vigtige at være opmærksom på i forbindelse med den fremtidige organisering og udvikling af idrætsfaciliteter i Syddjurs (jf. Tabel 5).

Tabel 5. Sammenfatning af analyseresultater.

Emner	Interessenternes mening
Faciliteternes tilgængelighed og beliggenhed	<ul style="list-style-type: none"> • Der er behov for flere idrætsfaciliteter – også til nye idrætsformer. • Det handler bl.a. om svømmehal, multisale og flere haller til idrætsgrene som håndbold, indendørs fodbold og gymnastik. • Etablering af idrætsfaciliteter i de store byer i kommunen bør ikke ske på bekostning af de lokale faciliteter i landdistriktet. • Fordelingen af haltider sker på en uigennemsigtig måde i kommunen, hvilket gør arbejdet med fordelingen til at fremstå udemokratisk. • Faciliteterne er placeret fornuftigt i forhold til interessenternes arbejde og lign. • Interessenter, herunder også foreningerne, mener at der er behov for idrætsfaciliteter, hvor brugerne kan komme, når det bedst passer dem.
Faciliteternes indretning og anvendelighed	<ul style="list-style-type: none"> • Tilstedeværelse af opholdsrum og klublokaler i forbindelse med idrætsfaciliteterne er vigtig og spiller en stor rolle for det frivillige idrætsliv. • Rengøringen af en række af idrætsfaciliteterne i kommunen, herunder også omklædningsrum og baderum, er ikke altid tilfredsstillende, hvilket bl.a. har den konsekvens, at flere udøvere springer badet over efter træning.
Faciliteternes personale og halkultur	<ul style="list-style-type: none"> • Andre ikke-idrætslige aktiviteter i haller og gymnastiksale er i passende omfang accepteret af det frivillige idrætsliv. • Af hensyn til udøvernes sikkerhed og opsynet med faciliteten er det ifølge interessenterne vigtigt, at der forefindes personale på idrætsfaciliteterne.
Interessenternes forslag og ønsker	<ul style="list-style-type: none"> • Mere halkapacitet i kommunen – både i de store byer og ude i lokalsamfundene. Også selvom der stadig er ledige timer i visse haller og gymnastiksale. • Større indflydelse på fordelingen af haltider – her føler især ældreidrættens sig forbigået. • Mere fokus på de lokale idrætsmiljøer og -tilbud til børn og unge. • Mere svømmehalskapacitet generelt i Syddjurs Kommune.

Del 3

Forslag til den fremtidige udbygning af idrætsfaciliteterne i kommunen

Indhold

1. Indledning	55
2. Befolkningens idrætsdeltagelse.....	56
2.1 Stærk stigning i deltagelsen i idræt og motion	56
2.2 Idræt under andre organiseringsformer	57
2.3 Stærk vækst i idrætsdeltagelsen blandt midaldrende og ældre	57
2.4 Store ændringer i tilslutningen til forskellige idrætsgrene	59
2.5 Afstand til facilitet har stor betydning for deltagelsen	60
2.6 Kun små ændringer i børnenes foretrukne idrætsgrene.....	61
2.7 Opsamling	62
3. Befolkningsudviklingen i Syddjurs Kommune.....	63
4. Kriterier for organisering og udvikling af idrætsfaciliteter.....	65
4.1 Differentiering og mangfoldighed.....	65
4.2 Fleksibilitet og rummelighed	66
4.3 Nærhed og afstand.....	67
4.4 Faciliteterne og omgivelserne	68
4.5 Personale og drift	68
5. Idéer og forslag til udbygningen af faciliteter i kommunen.....	70
5.1 Udearealer	70
5.2 Fleksible haller	73
5.3 Multisale og bevægelseshuse	75
5.4 Kysten og havet.....	77
6. Referencer	79
7. Bilag.....	81

1. Indledning

Denne rapport indgår som en sidste del af en større analyse af i alt tre dele, som skal beskrive og undersøge idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune. Formålet med undersøgelsen er at kvalificere beslutningsgrundlaget i Syddjurs Kommune for en udvikling af faciliteter, anlæg og rum til idræt og motion i overensstemmelse med fremtidige behov og kommunens idrætspolitiske mål.

Første del af den samlede analyse kortlægger og beskriver de eksisterende faciliteter i kommunen og giver et objektivt billede af facilitetsdækningen mens den anden del analyserer interessenternes mening om dette samt gennemgår deres behov og ønsker for den fremtidige organisering af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune.

De første to delanalyser danner således grundlaget for denne tredje del, der skal munde ud i konkrete forslag, idéer og anbefalinger til en udbygningsplan for idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune. Her bliver 'fremtidens krav og behov' sammenholdt med 'de eksisterende idrætsfaciliteter' og viden om hvordan idrætsfaciliteternes udformning og placering påvirker idrætsdeltagelsen bliver inddraget.

Denne analyse vil resultere i:

- en række forslag til *overordnede principper* for idrætsfaciliteterne, som grundlag for den fremtidige udvikling og udbygning af faciliteterne, der både tilgodeser den foreningsorganiserede idræt og den selvorganiserede idræt, restgrupper m.fl.,
- og en række konkrete *idéer og forslag* til udvikling af faciliteterne i kommunen.

Denne del af undersøgelsen vil dog starte med en opsamling af den nuværende viden om befolkningens idrætsdeltagelse og en kort gennemgang af befolkningsprognosen og den kommende udvikling for Syddjurs Kommune, samt hvordan det indvirker på kravene til kommunens fremtidige idrætsfaciliteter. I denne sammenhæng vil en række relevante undersøgelser, som CISC har gennemført de seneste år, blive inddraget. Det gælder bl.a.

- analyser af udviklingen i idrætsmønstret for både børn og voksne,
- undersøgelser af specifikke gruppers idrætsdeltagelse (bl.a. gymnastik, ældreidræt, firmaidræt, brugere af motionscentre mv.),
- brugerundersøgelse af voksnes tilfredshed med og ønsker til idrætsfaciliteter og
- analyser af idrætsfaciliteternes betydning for forskellige gruppers anvendelse af disse anlæg (bl.a. analyse af forskelle mellem mænds og kvinders anvendelse idrætsfaciliteter).

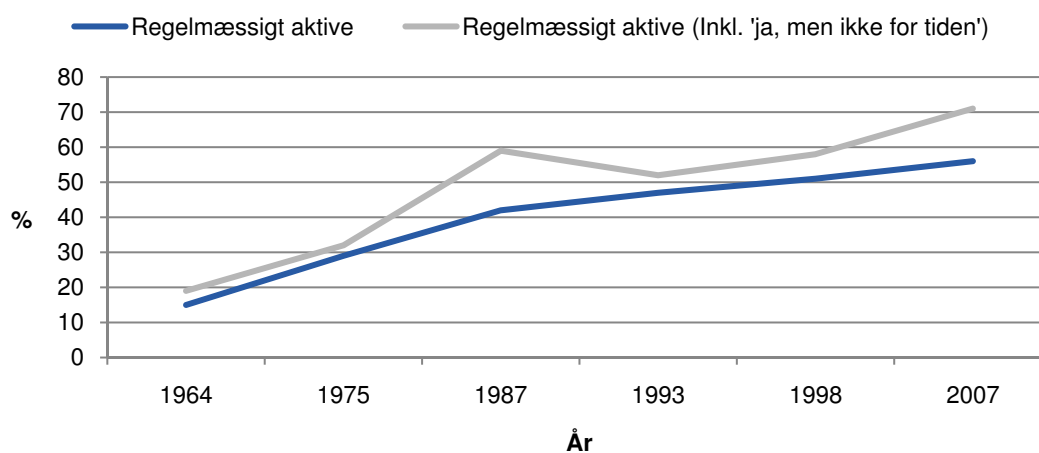
2. Befolkningens idrætsdeltagelse

En undersøgelse af idrætsmønsteret kan være med til at belyse kommunens organiserede såvel som uorganiserede idrætsudøveres behov og ønsker til idrætsfaciliteter. I forbindelse med denne facilitetsanalyse har der dog ikke været mulighed for eller ressourcer til yderligere at undersøge idrætsmønsteret for børn og voksne i kommunen.¹³ Derfor indeholder dette kapitel en vurdering af hvilke krav der stilles til en kommunes idrætsfaciliteter på baggrund af den eksisterende viden om børns og voksnes deltagelse i idræt og motion. Vurderingen bygger på forskellige undersøgelser af henholdsvis voksnes og børns deltagelse i idræt og motion¹⁴, hvis konklusioner til en vis grad kan generaliseres til også at gælde for Syddjurs Kommune.

2.1 Stærk stigning i deltagelsen i idræt og motion

Befolkningens deltagelse i 'sport og motion' er steget markant gennem de seneste årtier. Andelen, der dyrker regelmæssig sport eller motion, kan sammenlignes tilbage til 1964 og desuden kan en inddragelse af andelen, der svarer 'ja, men ikke for tiden' belyses. Af figur 1 ses det, at andelen der dyrker regelmæssig sport eller motion, er steget med fem procentpoint fra 51 % til 56 % siden 1998. Inkluderer andelen, der svarer 'ja, men ikke for tiden', ser udviklingen ud til at være steget i endnu større grad siden 1998.

Figur 1. Udvikling i andelen af voksne, der dyrker regelmæssig sport eller motion (kilde: Pilgaard 2008).

Stigningen kan tilskrives flere forhold. En sammenligning af idrætsdeltagelsen i EU-lande viser imidlertid, at der er en stærk sammenhæng mellem idrætsdeltagelsen og den økonomiske udvikling (Fridberg 2008). Jo højere det økonomiske niveau er (bruttonationalprodukt pr. indbygger), jo højere er også idrætsdeltagelsen. Det kan dels hænge sammen med, at 'nødvendig fysisk aktivitet' i form af fysisk arbejde og transport reduceres i takt med økonomisk og teknologisk udvik-

¹³ En sådan befolkningsundersøgelse er for nylig blevet gennemført i Syddjurs Kommune i forbindelse med et relateret forskningsprojekt til dette. Resultaterne vil foreligge på et senere tidspunkt.

¹⁴ Undersøgelserne er gennemført i hele landet eller i forskellige kommuner. Se i øvrigt under referencerne.

ling, og som kompensation for dette dyrker flere planlagt eller organiseret motion af især sundhedsmæssige grunde. Men det kan også skyldes, at mulighederne for at dyrke idræt og motion – i form af flere organiserede tilbud og bedre faciliteter – er blevet bedre. Undersøgelser har dog vist, at der ikke er en entydig sammenhæng mellem på den ene side facilitetsdækningen og den kommunale støtte til idræt og på den anden side andelen af børn og voksne der dyrker idræt (Ottesen og Ibsen 1999).

I takt med denne stigning i idrætsdeltagelsen er antallet af idrætsfaciliteter øget og der er generelt en stor efterspørgsel på idrætsanlæg og -faciliteter. En forøgelse af antallet af faciliteter til idræt og motion vil imidlertid ikke opfylde det store behov, hvis udbygningen ikke tilpasses de ændringer, der er sket i idrætsdeltagelsen, dvs. ændringer i de aktiviteter, som børn og voksne går til, og fordelingen af de idræts- og motionsaktive på køn, alder mv.

2.2 Idræt under andre organiseringsformer

Siden 1964 er andelen, som dyrker idræt i en forening, også steget, men ikke i samme takt som den generelle deltagelse i idræt. Det skyldes, at en voksende del af de idræts- og motionsaktive dyrker idræt eller motion under andre organiseringsformer, især i kommercielle motionscentre, eller selvorganiseret motion.

En undersøgelse fra 1998, gennemført i Salling-kommunerne og Fjends Kommune, Ballerup Kommune samt to bydele i København, viste, at fire ud af fem af de idrætsaktive bl.a. dyrkede idræt 'på egen hånd', knap halvdelen gjorde det i en idrætsforening, hver femte i et kommercielt motionsinstitut, lidt færre på arbejdspladsen, mens hver tiende af de idrætsaktive dyrkede motion i en aftenskole (Ottesen og Ibsen 1999).

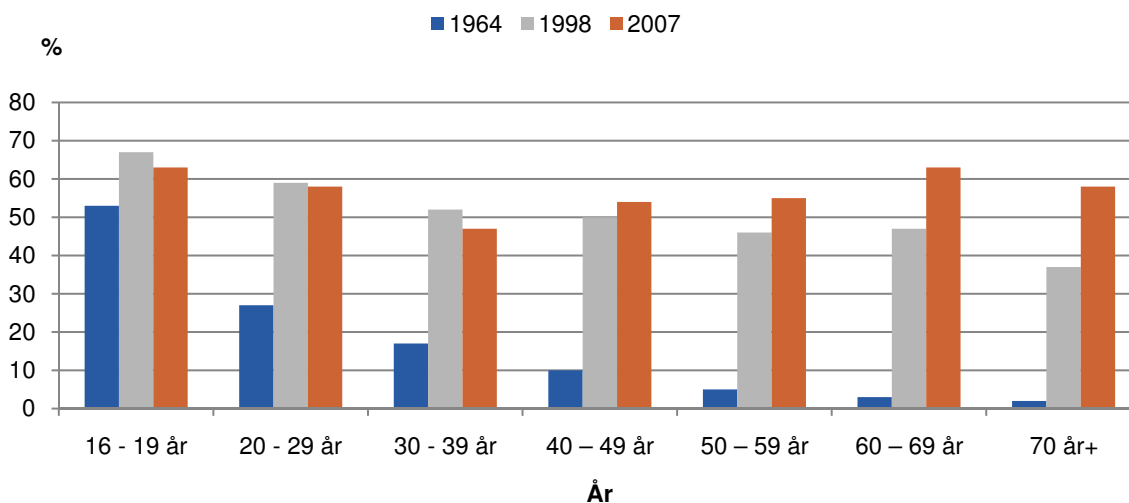
Mange dyrker idræt eller motion under flere forskellige organiseringsformer. Ovennævnte undersøgelse viste således, at mindre end hver fjerde af de idrætsaktive udelukkende dyrkede selvorganiseret motion, og kun 15 % dyrkede kun idræt i en idrætsforening. Omkring halvdelen af de idrætsaktive dyrkede idræt og motion såvel organiseret som selvorganiseret. Denne udvikling viser, at der er et stigende behov for 'steder' og 'tider', hvor såvel børn som voksne kan udfolde sig fysisk, uden at det forudsætter medlemskab af en forening.

2.3 Stærk vækst i idrætsdeltagelsen blandt midaldrende og ældre

Andelen, som dyrker idræt eller motion, er steget i alle aldersgrupper, men dog først og fremmest blandt de midaldrende og ældre. I dag er der flere idrætsaktive, som er ældre end 30 år end yngre, og der er forholdsvis små forskelle mellem yngre og ældre på andelen, som dyrker idræt eller motion. I takt med at generationer, der er meget idrætsaktive, bliver ældre, vil andelen af de ældre, der dyrker idræt eller motion, vokse. Idræt er ikke mere – som det var for 40 år siden – et børne- og ungdomsfænomen. De fleste dyrker idræt gennem hele livet.

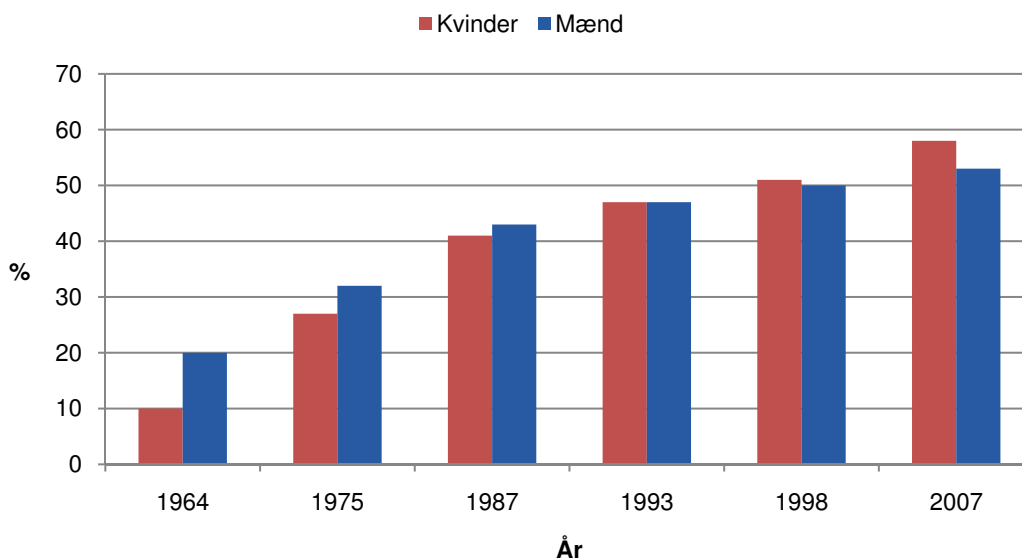
De fleste faciliteter er imidlertid skabt til den form for idræt, som mange børn og unge går til, dvs. den præstationsorienterede idræt (den traditionelle gymnastiksal, idrætshal, svømmehal, fodboldbaner mv.). Mange af de idrætsformer, som midaldrende og ældre foretrækker, passer ikke til de almindelige idrætsanlæg.

Figur 2. Andelen af voksne, der dyrker regelmæssig sport eller motion fordelt på alder (kilde: Pilgaard 2008).

Mænd har i mange år været mere tilbøjelige til at dyrke regelmæssig sport eller motion end kvinder. Forskellen blev dog udlignet i 1993, som samtidig står som et vendepunkt for den traditionelle kønsfordeling. Siden har kvinderne haft en større tilvækst af regelmæssigt aktive i forhold til mænd. Mænd bruger dog lidt mere tid på idræt, end kvinder gør i gennemsnit, og der er fortsat store forskelle på, hvilke idrætsgrene, de to køn foretrækker. De eksisterende idrætshaller er ikke særligt velegnede til de store kvindeidrætsaktiviteter så som gymnastik, aerobic, afspænding og lignende aktiviteter.

Figur 3. Andelen af voksne danskere, der dyrker regelmæssig sport eller motion fordelt på køn (kilde: Pilgaard 2008).

2.4 Store ændringer i tilslutningen til forskellige idrætsgrene

De store motionsaktiviteter med en tilslutning blandt flere end 10 % af den voksne befolkning er vandreture, jogging, gymnastik, aerobic, svømning samt vægttræning/styrketræning. Det karakteriserer de fleste af store idræts- og motionsaktiviteter, og de aktiviteter der har oplevet stor vækst, at de kan dyrkes under selvorganiserede former – når man gerne vil, med hvem man foretrækker det, og på den måde der passer den enkelte bedst. De fleste idrætsgrene/aktiviteter har oplevet en vækst siden midten af 1970'erne, men der er store forskelle på, hvor stor væksten har været.

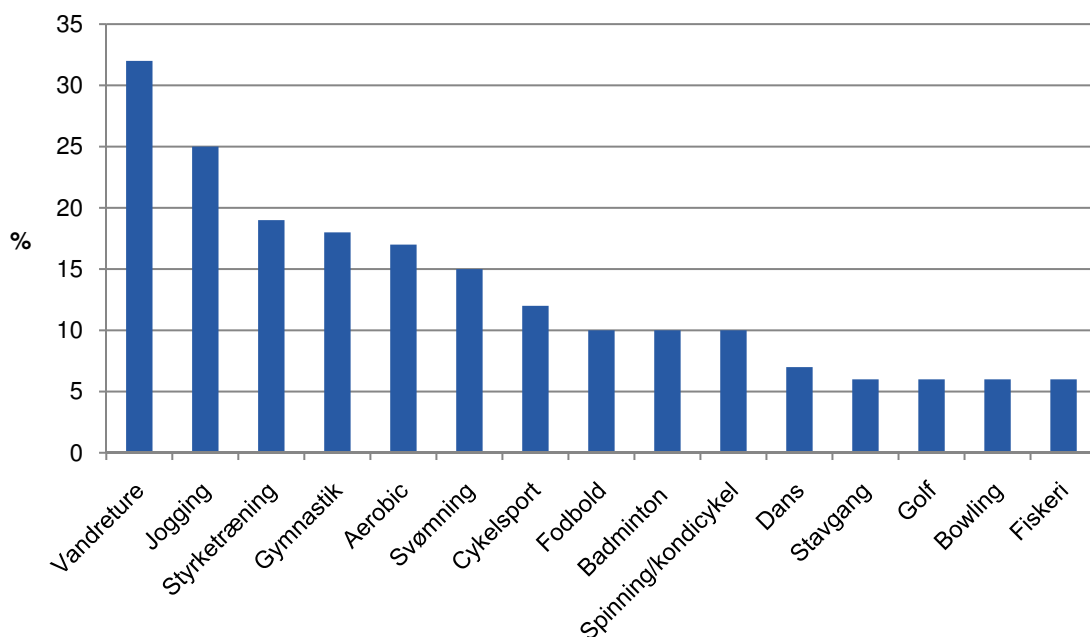
De store holdboldspil har oplevet en moderat vækst, hvilket især skyldes fodbold og i lidt mindre grad de mindre boldspil (volleyball og basketball). Men i forhold til de øvrige aktivitetsformer mister boldspillene terræn. De store boldspil har faldende tilslutning blandt de unge. Badminton og lidt senere også tennis voksede stærkt gennem 1970'erne og 1980'erne, men det seneste årti er tilslutningen til ketcheraktiviteter stagneret eller gået tilbage.

Udendørs, selvorganiseret motion er vokset stærkt siden midten af 1970'erne. Det gælder jogging og turcykling og det seneste årti også kano, kajak, roning samt rulleskøjteløb. Det er alt sammen aktiviteter, som ikke kræver særlige anlæg, men som kan stimuleres ved at give god adgang til skove og vandløb samt gode cykelstier. Golf kan også betegnes som en sådan aktivitet, der har oplevet en meget stærk vækst i interessen, men deltagelsen deri er betinget af særlige anlæg, som kræver store investeringer.

Af organiserede aktiviteter er det især gymnastik, aerobic, fitnessstræning og beslægtede træningsformer, der ikke tager sigte på deltagelse i konkurrence, som er vokset stærkest. Det er aktiviteter, som kan dyrkes i mange typer af rum, og der er ingen 'standarder' for rummets størrelse og karakter. Til gengæld spiller rummets indretning og æstetik en rolle. De musiske og kreative af disse aktiviteter – gymnastik, aerobic mv. – dyrkes især af kvinder, og derfor er det især dette køn, som mangler rum til idræt og motion.

Med opførelsen af svømmehaller i alle egne af Danmark voksede andelen af befolkningen, som jævnligt svømmer, så omkring hver tiende voksen svarer, at han eller hun går til svømning. Undersøgelserne tyder dog på, at denne andel var højere sidst i 1990'erne. De seneste år er der opstået nye typer af svømmehaller som Vandkulturhuset i DGI Byen i København, og mange steder har man foretaget ændringer i svømmehallerne for at opfylde andre behov og aktivitetsønsker end 'banesvømning'.

Figur 4. De mest udbredte aktiviteter blandt voksne i Danmark 2007 (kilde: Pilgaard 2008).

Denne udvikling i idrætsdeltagelsen kunne give indtryk af, at interessen for at dyrke idræt og motion i en forening er vigende. Det tyder undersøgelserne dog ikke på. For det første er andelen af børn og voksne, som går til idræt i en forening, ikke faldet det seneste årti. For det andet viser en lokal undersøgelse af deltagelsen i idræt i Vindinge i Roskilde, som blev gennemført i august 2002, at 40 % af befolkningen over 14 år gik til mindst en af følgende aktiviteter: gymnastik, aerobic, spinning, afspænding, styrketræning eller bodybuilding, og at yderligere 22 % kunne tænke sig at gå til en af disse aktiviteter (Ibsen 2002). Og hovedparten af disse ønskede at gå til disse aktiviteter i den lokale idrætsforening, hvis disse træningsformer blev tilbudt.

2.5 Afstand til facilitet har stor betydning for deltagelsen

Flere undersøgelser har vist, at afstanden til idrætsfaciliteter eller naturområder, hvor man kan dyrke motion, har stor betydning for idrætsdeltagelsen. En undersøgelse i Norge viser, at afstand til idrætsfacilitet er en af de væsentligste forklaringer på, om personer i forskellige aldersgrupper er fysisk aktiv (Ulseth 2008). En undersøgelse af deltagere i 'Ældre i Bevægelse' foreninger i København viste da også, at 2/3 af deltagerne havde mindre end 2 km og halvdelen mindre end 1 km til det sted, hvor træningen fandt sted (Ibsen 1997). Tilsvarende viser undersøgelser, at jo tættere man i byen bor på et grønt område, jo mere benyttes området til motion.

I forhold til børn og unge viser den stort anlagte undersøgelse "Danskernes motions- og sportsvaner 2007" (Pilgaard 2008) en tydelig sammenhæng mellem åbenhed for at dyrke en anden sport eller motion, hvis andre faciliteter var til stede, og tilsagn om at ville dyrke mere sport eller motion, hvis der var bedre faciliteter i nærheden, som nedenstående figur viser. 70 % blandt børn og unge, som i nogen eller høj grad ville dyrke en anden sport eller motion, hvis faciliteten var til stede, svarer samtidig 'ja' til at ville dyrke mere sport eller motion. Omvendt er der 78 % blandt

dem, der i ringe grad eller slet ikke ville dyrke andre aktiviteter afhængig af faciliteterne, som svarer 'nej' til at ville dyrke mere sport eller motion.

Blandt voksne er det til gengæld de i forvejen aktive, som i højere grad er interesserede i mere sport eller motion, hvis faciliteterne var til det, mens det blot er tilfældet for 12 % af de inaktive.

Generelt er der sket et fald i andelen af børn og unge, der regelmæssigt dyrker idræt og motion fra 89 % i 1998 til 84 % i 2007. Det største fald tegner gruppen på 13-15 år sig for: fra 88 % i 1998 til 78 % i 2007. Som anført ovenfor svarer bl.a. de 13-19-årige, at de ville dyrke mere motion, hvis der var bedre faciliteter i nærheden af deres bopæl - og nogle at følges med. Det er netop denne gruppe, hvor vi ser det største fald i foreningsdeltagelsen. Der er givetvis en række ukendte faktorer, der spiller ind, men undersøgelsens resultater viser, at frafaldet for teenagere også har en facilitetsmæssig side, som kommuner bør være opmærksom på. Vi ved fra andre undersøgelser, at det sociale element står særdeles højt hos teenagere, og at en del falder fra idrætsaktiviteterne pga. de skærpede krav om tidsforbrug, træningsindsats og dygtighed netop i disse år. Dette forhold, kombineret med ønsker om at 'være med'/'være på' overfor en vis kropslig blufærdighed, kan sandsynligvis forklare en del af frafaldet. I et facilitetsperspektiv kan et svar på disse udfordringer være mere fokus på opholdsrum i forbindelse med selve aktivitetsstederne både mht. 'mødesteder' og kønsspecifikke 'tilbagetrækningssteder'.

2.6 Kun små ændringer i børnenes foretrukne idrætsgrene

Mens de voksnes foretrukne idræts- og motionsaktiviteter er ændret betydeligt gennem de seneste 30 år, er der hos børn sket meget små ændringer. Det er således stadig de traditionelle idrætsgrene fodbold, svømning og gymnastik, som dyrkes af flest børn og unge i undersøgelsen. Men det er alle idrætsaktiviteter der har oplevet fremgang siden 1998 – dog har væksten været størst inden for de store idrætsgrene fodbold, svømning og gymnastik. Øvrige boldspil har oplevet en svagere tilvækst. Fodbold, gymnastik og svømning samt øvrige boldspil og spejder er overvejende organiseret i forening mens trampolin, jogging, vandring og rulleskøjter, som der også er mange, som dyrker, foregår overvejende på egen hånd. (Pilgaard 2008).

Man bør således være opmærksom på, at det i stigende grad er forskellige typer af faciliteter, som børnene og de voksne har brug for til den idræt, de gerne vil gå til. Sådan var det ikke tidligere. Da var der er meget større overensstemmelse mellem børnenes og de voksnes idrætsinteresser.

2.7 Opsamling

Da resultaterne fra undersøgelsen af idræts- og motionsvanerne blandt børn og voksne i Syddjurs Kommune først vil foreligge på et senere tidspunkt, må analysen af det fremtidige behov for idrætsfaciliteter i kommunen indtil videre bygge på undersøgelser gennem de sidste ti år, som enten er gennemført i hele landet eller i forskellige kommuner. Analysen af disse undersøgelser peger på følgende udfordringer for udbygningen af idrætsfaciliteterne:

1. I takt med stigningen i idrætsdeltagelsen er antallet af idrætsfaciliteter øget og der er generelt en stor efterspørgsel på idrætsanlæg og -faciliteter. Den væsentligste udfordring er imidlertid, at ændringerne i idræts- og motionsinteresserne blandt voksne har betydet, at der er behov for andre typer af faciliteter, end de traditionelle gymnastiksale og idræts-haller.
2. Den store deltagelse i idræt under andre og især selvorganiserede former har skabt et stort behov for rum og steder, som børn og voksne kan benytte til spontan, selvorganiseret fysisk udfoldelse.
3. Den nærmest eksplosive vækst i idræts- og motionsinteressen blandt midaldrende og ældre nødvendiggør også, at der anlægges andre typer af faciliteter, som bedre passer til denne aldersgruppe end de faciliteter, der især er etableret for konkurrenceidræt for børn og unge.
4. Mænd og kvinder dyrker lige meget idræt, men der er store forskelle på, hvilke aktiviteter de to køn foretrækker. Dette tager idrætsfaciliteterne ikke i tilstrækkelig grad højde for, og der er et stort behov for indendørs lokaler, der egner sig til de store kvindemotionsaktiviteter (gymnastik, aerobic og beslægtede træningsformer).
5. I det hele taget har idrætsfaciliteterne ikke formået at følge med de store ændringer i aktivitetsmønstret blandt voksne. Samtidig skal man ikke glemme, at der stadig er behov for den type af anlæg, som i dag findes, fordi børnenes idrætsvaner ikke har ændret sig på samme måde, som de voksnes idrætsvaner har.
6. Undersøgelser viser at nærhed til faciliteter eller natur, der kan bruges til idræt og motion, har stor betydning for idræts- og motionsdeltagelsen. Især for børn, unge og ældre.

3. Befolkningsudviklingen i Syddjurs Kommune

I forhold til de udfordringer for udbygningen af idrætsfaciliteterne, som netop er blevet beskrevet i det foregående kapitel, er det relevant at sammenholde dem med udviklingen af befolkningen i Syddjurs Kommune på langt sigt.¹⁵

Syddjurs Kommunes samlede areal er ca. 696 km², og i 2010 var der 41.392 indbyggere. Ca. 31 % af borgerne bor i byerne Ebeltoft og Hornslet mens de resterende ca. 69 % bor i landområderne, herunder i nogle af de større landsbyer Rønne, Ryomgård, Kolind og Mørke. Ifølge Danmarks Statistik vil det samlede indbyggerantal i Syddjurs Kommune stige til 47.281, hvilket svarer til en tilvækst på ca. 5889 personer eller 14 % over de næste 30 år.

Ifølge Syddjurs Kommunes kommuneplaner (se Figur 5 på næste side) er der mulighed for nye boligområder ved stort set alle byer (både hovedbyer, lokalbyer og landsbyer). Hovedparten af de nye boligområder ligger i forbindelse med landzonen. Den største fremtidige boligudvikling forventes dog omkring selve Ebeltoft by mod syd og i bybåndet mellem Ugelbølle, Følle og Rønne forlænges mod vest til Eskerod og Rodskov.

Væksten i indbyggertallet forventes at fordele sig næsten ligeligt mellem by og land, hvor Ebeltoft, Hornslet og Rønne samt de store landsbyer vil opleve en tilvækst mens der i andre dele af kommunen vil være et fald i indbyggertallet. Udviklingen for de enkelte aldersgrupper i Syddjurs Kommune varierer også:

- Prognosen viser, at børnegruppen (0-9 år) vil stige en smule frem til 2040.
- Antallet af skolebørn og unge (10-19 år) vil være det samme – lidt i mod landstendensen, hvor antallet af børn og unge falder.
- Den erhvervsaktive gruppe (20-64 år) vil falde en smule frem mod 2040.
- Men antallet af 65-årige og derover vil stige markant. Tendensen er den samme på landsplan.

Denne befolkningsudvikling understreger således behovet for anlæggelse af idrætsfaciliteter, som egner sig til især de ældre generationer. Det er dog også vigtigt at være opmærksom på grupper af børn i alderen 0 til 9 år og. En stigning i antallet af børn vil give et større pres på udbuddene af idræt for denne aldersgruppe og dermed også et større pres på faciliteter hertil. Og selvom aldersgruppen 20-64-årige generelt falder skal man samtidig huske på, at denne gruppe stadig bliver mere og mere aktiv i fritiden.

Selve placeringen af evt. nye idrætsfaciliteter i forhold til disse udviklingstendenser bliver taget op i et senere kapitel.

---

¹⁵ Over en periode fra 2010 og frem til 2040. Der tages udgangspunkt i oplysninger fra Danmarks Statistik og fra 'Syddjurs Kommuneplan 2009', som Syddjurs Byråd udsendte i december 2009. Se i øvrigt bilag sidst i rapporten.

Figur 5. Boligområder, ubebygget er rød skraveret (Kilde: Syddjurs Kommuneplan 2009).

4. Kriterier for organisering og udvikling af idrætsfaciliteter

I det følgende bliver der gennemgået fire overordnede kriterier, som er grundlæggende for den fremtidige organisering, udvikling og udbygning af idrætsfaciliteter i Syddjurs Kommune, der både tilgodeser den foreningsorganiserede idræt og den selvorganiserede idræt.

Kriterierne er bl.a. fremkommet ud fra tidligere undersøgelser af idrætsfaciliteter¹⁶ samt CISC's erfaringer og viden indenfor emnet.¹⁷ Kriteriernes omdrejningspunkter vil dog primært være de nye behov og aktivitetsformer, som fremgår af interessentanalysen, som blev lavet i anden del af den samlede analyse.

4.1 Differentiering og mangfoldighed

Det grundlæggende element i udviklingen af idrætsmønsteret og -deltagelsen i Danmark er en kraftigt stigende differentiering, hvilket skaber nye behov i forhold til idrætsfaciliteter og træningsanlæg. Som nævnt tidligere er differentieringen forholdsvis begrænset for børn og unges vedkommende. Til gengæld betyder de markante ændringer i idræts- og motionsinteresserne blandt voksne og ældre, at der er behov for andre typer af faciliteter, end de traditionelle gymnastiksale og idrætshaller. Den aldersmæssige differentiering i idræts- og motionsinteresserne viser endvidere, at der er forskellige behov hos børn og unge i forhold til voksne. Børnene har f.eks. et større behov for faste og formaliserede rammer, som den organiserede foreningsidræt tilbyder, end de voksne, som i højere grad selv kan planlægge og organisere deres idrætsaktiviteter.

Den kønsbestemte differentiering henviser til, at der er store forskelle på, hvilke idrætsaktiviteter de to køn foretrækker. Halvdelen af al idrætsslig aktivitet foregår indendørs, men for kvindernes vedkommende er det kun en mindre del af deres typiske aktiviteter, der egner sig til udfoldelse i f.eks. en håndboldhal. Størstedelen af idrætsfaciliteterne tager ikke højde for dette, og der er således et stort behov for indendørs lokaler, der egner sig til de store kvindemotionsaktiviteter såsom gymnastik, aerobic, yoga, afspænding, kampsport og boksning.¹⁸

Rundt om i landet har man længe kørt på standardiserede faciliteter, som passer til de mest almindelige idrætsgrene. Men der findes også et væld af halve haller, multihaller, aktivitetssale og andre lokaler. Spørgsmålet er således også, om faciliteterne altid skal indrettes efter at kunne tilgodese boldspil?

Udfordringen må derfor ligge i, om der skal bygges særlige faciliteter til hver af de mange forskellige idrætsgrene – eller om alles behov kan tilgodeses ved fælles faciliteter? Under alle omstændigheder er det nødvendigt at tage hensyn til det aktuelle idrætsmønster i kommunen og borgernes specifikke interesser. Dette kræver en skærpet lydhørhed overfor især den uorganiserede idræt i forhold til faciliteter, men vanskeliggøres samtidig i takt med den stadig større mangfoldighed. Det karakteristiske ved det nye idrætsmønster er nemlig en høj grad af individualise-

---

¹⁶ Herunder mange af de undersøgelser, som nævnes i det første kapitel i denne rapport.

¹⁷ CISC er forkortelse for Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.

¹⁸ Fitnesscentrene og aftenskolerne har været gode til at reagere på ændringerne i bevægelsesmønstrene. Det er her meget af den aktivitet, der ikke er boldspilsrelateret, udfolder sig.

ring, som generelt svækker mulighederne for at påvirke sponsorer og politiske beslutningstagere i forhold til det mere velorganiserede foreningsliv (Rasmussen 2007).

Indenfor de seneste år er der opstået en masse små idrætsgrene, som er så små, at det ikke kan betale sig at bygge faciliteter til hver enkelt. Samtidig passer de fleste af idrætsgrenene ikke ind i den traditionelle håndboldhal. Det er idrætsaktiviteter, der er baseret på oplevelser og livsstil for mange af udøverne. Det drejer sig bl.a. om: kitesurfing, mountainbike, snowboarding, rulleskøjtehockey og klatring. Og der bliver flere og flere af disse uorganiserede og 'anarkistiske' idrætsgrene, hvor udøverne selv vil bestemme tid og sted. Udøverne har ikke lyst til – eller brug for – at være en del af en klub eller forening, men har alligevel brug for et sted, hvor de kan træne og være en del af et fællesskab. Mange af de nævnte idrætsaktiviteter kan af naturlige årsager ikke dyrkes direkte, men der er stadig brug for grundtræning og derudover muligheden for at mødes med andre, som dyrker den samme livsstil. Mange af disse 'subkulturelle' idrætsgrenes vilkår er dog, at de kan forsvinde igen om nogle år. For at undgå at skabe 'spøgelses-faciliteter' er det derfor vigtigt, at faciliteter til disse idrætsgrene ikke bliver bygget til specifikke aktiviteter. Omvendt er det nogle gange også nødvendigt, at være specifik for at opfylde bestemte idrætsgrenes behov, idet dette måske netop kan være årsagen til en større udbredelse og popularisering af aktiviteten.

4.2 Fleksibilitet og rummelighed

Netop mangfoldigheden i idrætsgrene stiller store krav til idrætsfaciliteternes fleksibilitet. Den samme mangfoldighed kan også være retningsgivende for fornyelsen og udvidelsen af de mange nedslidte og traditionelle idrætsfaciliteter.¹⁹ Valget står ofte principielt mellem tilbygning af en identisk hal eller sal til fordobling af det eksisterende aktivitetsmønster eller udformningen af rum, som inviterer et bredt udsnit af kommunens idrætsaktive indenfor.

Dette lægger op til nedbrydning af grænserne mellem den organiserede, 'semi-' eller uorganiserede idræt. For det første kan man lade udøverne selv være med til at bestemme træningstiderne ved at indføre færre fastlagte træningstidspunkter og i højere grad benytte 'klippekortordning' og forskellige 'bookingsystemer'.²⁰ De mindre formaliserede rammer vil også mindske idrætsforeningernes indflydelse på rammerne og betyde, at selve miljøet omkring de pågældende idrætsfaciliteter lægger op til en højere grad af inklusion, åbenhed og ad hoc deltagelse i aktiviteterne. Det har i øvrigt vist sig, at den uorganiserede træning styrker den organiserede idræt på længere sigt, idet mange søger over i den organiserede idræt efter et stykke tid.

Faciliteternes tilgængelighed i forhold til mange forskellige brugere er vigtig. Familien skal kunne tage til den lokale 'hal' og engagere sig i forskellige aktiviteter samtidig. Forældre, der venter som chauffør for deres børn, skal selv kunne være aktive, imens de venter. Unge skal have lyst til at 'hænge ud' på stedet, fordi der er liv og rummelighed. Ældre skal kunne finde plads til relativt rolige aktiviteter, og alle skal kunne hygge sig i caféen eller i et fællesrum, mens de mindre børn leger. Disse 'parallelle' forløb skal kunne finde sted i samme facilitet, hvilket fordrer en vis alsidighed på den enkelte facilitet. Der kan derfor laves små 'nicher' i forbindelse med de større

¹⁹ I denne sammenhæng er det idrætsfaciliteter i hele landet der menes og ikke specifikt i Syddjurs Kommune.

²⁰ Dette har været afprøvet med succes flere steder, bl.a. i Vejen Idrætscenter og i DGI Huset i Århus.

idrætshaller og -anlæg, hvor far og mor kan henholdsvis spinne, styrketræne eller dyrke pilates eller yoga – alt i mens børnene spiller bold eller svømmer.

Dette lægger op til en ny fortolkning af forsamlingshuset, der dermed også bliver et bevægelses- og legehus for familien. Forsamlingshuset skal dække bredt i forhold til anvendelse og funktionalitet men ikke nødvendigvis indeholde de standardiserede og traditionelle faciliteter, som opfylder kravene til konkurrence i diverse boldspil og andre konkurrenceidrætter. Der skal f.eks. ikke nødvendigvis kunne spilles rigtig volleyball (hvilket kræver en vis højde til loftet!), men der kunne sagtens spilles kidsvolley og andre småspil.

4.3 Nærhed og afstand

Et centralt kriterium i organiseringen af idrætsfaciliteter er afstanden fra brugernes hjem, skole eller arbejde og hen til selve faciliteten. Både spørgeskemaundersøgelsen fra denne analyse og andre undersøgelser af idrætsfaciliteter viser, at afstanden til idrætsfaciliteter eller naturområder, hvor man kan dyrke motion, har stor betydning for deltagelsen.

Valget står således mellem, hvordan prioriteringen af faciliteternes placering i kommunen skal være. I vurderingen af modellerne *'tilknytning til skole'*, *'idrætspark eller -center'*, *'lokalsamfundets facilitet'* og *'den funktionelle lokalitet'* er det nødvendigt at tage hensyn til de forskellige brugergrupper, som de forskellige modeller henvender sig til. Faciliteter med tilknytning til skoler bliver primært brugt af skoleelever og lokale idrætsforeninger, hvilket til en vis grad også gør sig gældende for faciliteterne ude i lokalsamfundene. Der er dog i stigende grad flere og flere, som ønsker at anvende idrætsfaciliteterne om formiddagen, hvilket i mange tilfælde griber ind i skolernes brug af faciliteterne. Ved at placere kommende idrætsfaciliteter i forbindelse med skoler skal man derfor være opmærksom på, at man dermed afholder en stor del af de voksne og ældre, som gerne vil dyrke idræt om formiddagen, fra at komme til.

Da Syddjurs Kommune er stor rent geografisk og opdelt i mange mellemstore urbane områder med en lang række mindre landsbyer jævnt fordelt over landzonen i resten af kommunen, lægger det op til differentierede scenarier, hvor der er tydeligere forskel mellem de forskellige facilitetsmodeller.

Jævnfør problematikken med faciliteterne i forbindelse med skolerne kunne man derfor forsøge, at fokusere på mindre lokale faciliteter og anlæg (ikke en stor hal!), hvor børn og unge kan gå hen og lege, og hvor voksne kan træne. Faciliteterne skal ligge tæt på boligen og skal kunne levere den *'hurtige'* motion og leg. En mulig løsning kunne være det førnævnte *'moderne'* forsamlingshus for hele familien, der suppleret med et omkringliggende område med både græs, asfalt og grus²¹ ville lægge op til en række forskellige idrætsaktiviteter for alle brugergrupper.

De større idrætsfaciliteter og -anlæg, som primært ligger i de større byer, kunne dermed bruges til at koncentrere, rationalisere og specialisere faciliteterne til specifikke idrætsgrene eller *'familier'* af idrætsgrene som f.eks. kampsport, vandidrætter eller rulleskøjteaktiviteter, i forbindelse med talentudvikling, elitetræning samt til konkurrencer og stævner. Dette lægger igen op til

---

²¹ De tre forskellige underlag vil kunne tilgodese en bred vifte af skiftende idrætsgrene afhængig af deres behov og den aktuelle årstid.

problemstillingen om, hvorvidt idrætten i kommunen kan bære at have en facilitet dedikeret til alle specialiserede behov – og om der kunne etableres et samarbejde med nabokommuner om sådanne faciliteter til sådanne specialiserede behov?

4.4 Faciliteterne og omgivelserne

Vores facilitetsmasse er bygget op omkring det idrætsmønster, som vi havde i 1960'erne – men vi har nye idrætsmønstre og nye måder at bo og leve på. Derfor er faciliteterne også nødt til at tilgodese denne udvikling.

Idrætsmønsteret viser, at mere end halvdelen af den idrætslige aktivitet foregår ude, som f.eks. vandreture, jogging, cykelsport, stavgang, beachvolley, strandhåndbold, petanque, golf, ridning, rulleskøjteløb og skateboarding. Men mange af disse idrætsaktiviteter er selvorganiserede og er sjældent synliggjort på samme måde som de organiserede idrætter.

Idrætsfaciliteter og -anlæg med begrænset antal aktive kan have en fordel i at synliggøre den aktivitet, der rent faktisk finder sted. Parkeringspladsen ligger ofte ud mod vejen og er dermed synlig derfra, og indretningen af forpladsen til idrætsformål synes derfor oplagt. Idrætsfaciliteter med begrænsede udearealer inde i f.eks. byer har brug for at kunne udnytte alle ledige områder intensivt og parkeringspladser har, selv i tætbefolkede byområder, tidsrum, hvor de ligger ubenyttede hen. Det giver mulighed for en stor plads med hårdt underlag til cykler, rulleskøjteløbere og gadebold og måske også for skøjteløbere om vinteren. Det er efterhånden også blevet muligt at kunne placere små idrætssale inde i større boligbyggerier, som dermed også kunne sikre beboerne adgang til bevægelses- og træningsfaciliteter samt fungere som lokalt 'by-forsamlingshus'.

Syddjurs Kommune har desuden gode muligheder for at lave attraktive rammer for de forskellige vandidrætter (sejlsport, kajak, kano, lystfiskeri m.m.), som er placeret i og omkring Ebeltoft og langs kystlinjen i Kalø Vig og Ebeltoft Vig. Og i forbindelse med kommunens skov- og naturområder kunne man fokusere på aktiviteter som løb, mountainbike, stavgang, orienteringsløb osv. ved at lette og optimere adgangen til disse.

4.5 Personale og drift

Spørgeskemaundersøgelsen fremhævede bl.a. vigtigheden af, at der forefindes personale, dvs. halinspektører, pedeller og lignende i idrætshaller og -anlæg. Interessenternes argumentation for dette var først og fremmest, at tilstedeværelsen af voksent personale, der holder opsyn med selve faciliteten og med aktiviteterne. Dette øger trygheden og tilgængeligheden for udøverne og bidrager dermed til at skabe et godt idrætsmiljø.

Udviklingen i befolkningens idræts- og motionsmønster synes også at have indflydelse på halinspektørernes traditionelle arbejdsopgaver, der fra at handle om drift, tilsyn og administration af idrætsfaciliteter, efterhånden også handler om at iværksætte og udvikle nye aktivitetstilbud (Bille

2005). Fokus er således ændret fra 'mursten' til også at omhandle 'mennesker'²², hvilket kunne tale for en øget differentiering af arbejdsopgaver indenfor dette område også.

Dette kunne realiseres i en opdeling af opgaverne i forbindelse med driften og organiseringen af idrætsfaciliteterne i kommunen. For eksempel kunne ansvaret for administration, vedligeholdelse og rengøring af faciliteterne placeres centralt i kommunen – mens det daglige opsyn og udviklingen af nye facilitets- og aktivitetstilbud kunne ligge lokalt i forbindelse med de enkelte faciliteter og i et tæt samarbejde med de lokale idrætsforeninger. Det 'lokale' personale skulle dermed prioritere den daglige kontakt med de forskellige udøvere og på den måde være med til at skabe attraktive og trygge rammer for aktiviteterne. Endelig kunne denne personaletype fungere som 'talerør' for det lokale idrætsliv i forhold til ønsker og behov til idrætsfaciliteterne.²³

---

²² Dette er naturligvis en grov generalisering – men den tjener til at beskrive en tendens.

²³ Hvorledes den konkrete fremtidige organisering og drift af idrætsfaciliteterne i Syddjurs Kommune skal være bør dog afhænge af en specifik vurdering af de lokale forhold.

5. Idéer og forslag til udbygningen af faciliteter i kommunen

Med udgangspunkt i kriterierne fra sidste kapitel vil der herunder blive præsenteret en række konkrete idéer og forslag til udbygningen af faciliteter i kommunen. En del af forslagene bygger desuden på de kommentarer og ønsker, som spørgeskemaundersøgelsen afdækkede.²⁴

I det efterfølgende kapitel vil der blive gennemgået seks fokusområder med henblik på en fremtidig udbygning af kommunens idrætsfaciliteter, som tager udgangspunkt i en række af de følgende idéer og forslag.

5.1 Udearealer

Udearealerne omkring de typiske idrætsanlæg er disponeret til fodbold med opkridtning og gode, store arealer i ubrudte græsflader. Der er dog også god brug for de mange udlagte arealer til fodbold, idet der er masser af aktiviteter inden for denne idræt. Mange både børn, unge og voksne går til fodbold. Den traditionelle placering af fodbold-opvisningsbanen tættest på bygningsanlægget er de fleste steder en god idé. Men banen er sjældent i brug mere end én til to gange om ugen, og det kan derfor være mere oplagt at lægge legepladsen, rulleskøjtebanen eller kombinerede udfoldelses-muligheder for børn og voksne på arealerne tættest på idrætshallen.

Figur 6. Boldbaner ved Mørkehallen omgivet af trådhegn.

På trods af en status som grønt område forbeholdt offentlige formål, er mange udearealer til idrætsanlæg omgivet af trådhegn eller 'grønne' bevoksede hegn, der udover at sikre at bolden bliver i nærheden af banen, også sikrer banerne mod 'uvedkommende adgang', som f.eks. biler og knallerter. Disse arealers begrænsede landskabsmæssige variation medfører dermed, at f.eks. en løbe- eller gåtur i området reduceres til en bevægelse i rette vinkler langs banerne, hvilket for mange næppe tilfredsstillende behovet for en tur i det grønne (jf. Figur 6).

²⁴ Se Del 2 – Analyse af behovene for og ønskerne til idrætsfaciliteter i kommunen.

I det hele taget er mulighederne for udendørs aktivitet i nærheden af idrætsanlæggene ofte begrænset til lidt fodbold eller streetbasket med en enkelt kurv. Dermed mangler mulighederne for at skabe mere liv omkring idrættens byggerier og mere spontant selvorganiseret idræt og leg. For at skabe nyt liv udenfor f.eks. idrætshallerne kan der anlægges aktivitetspladser hvor boldbanerne inddrages, og hvor der kunne laves et område til skatere og en større legeplads med kunststofbakker, forhindringsbaner og klatrestativ. Overdækkede opholdsområder kunne udnyttes til pitstops med udstrækningsredskaber og opbevaringsbokse til f.eks. løberes og cyklisteres overtøj. Hele området omkring en idrætshal kunne bindes sammen af stisystemer, der motiverer til aktiv brug med løbestier og forhindringsbaner.

Figur 7. Aktivitetsbane ved idrætshal.

Bevægelsesstier

Det rigt varierede landskab i Syddjurs Kommune, som veksler mellem by, landområder samt strand- og skovområder kunne derfor udnyttes til at skabe en række stiforløb. Stierne skulle være for alle – vandrere, stavgængere, løbere, rulleskøjteløbere, cyklister, ryttere (heste) mv., som ønsker at komme væk fra de mest befærdede veje. Stierne kunne forløbe i lukkede 'sløjfer' ad eksisterende stier og små veje i kommunen. Dermed kædes de forskellige dele af kommunen sammen, så det er muligt at komme på ruten og ud i naturen, lige meget hvor i kommunen man bor eller befinder sig. De naturlige udgangspunkter for ruterne kunne meget vel være kommunens mange idrætshaller og -anlæg, som således kunne fungere som mødested, opsamlingspunkt, op- og nedvarmningsområde samt omklædnings- og badefacilitet. For at imødegå de mørke vintermåneder kunne stierne ligeledes forsynes med belysning på dele af ruten. Undervejs på de forskellige ruter kunne der placeres små aktivitetspladser eller 'playspots' med det nyeste indenfor udendørs træningsudstyr til styrke-, balance- og koordinationstræning. Desuden ville det være oplagt, at forbinde kommunens idræts- og naturlegepladser til ruterne for også at styrke tilgængeligheden til disse.²⁵

²⁵ Rudersdal Kommune har f.eks. en motionssti, som svarer til en maraton-distance, hvor der er adgang til ruten forskellige steder undervejs.

Figur 7. Bevægelsessti.

For eksempel kunne stisystemerne 'Kaløstien', 'Gjerrildbanestien' og 'Molsruten' udvides med en række frilufts- og motionsfaciliteter på strækningen. Det kunne f.eks. være shelters, bordebænke, naturlegepladser, bålhytter, områder til hundeluftning m.v. I denne sammenhæng vil det være naturligt at foreslå at der i forbindelse med stisystemerne også bliver tænkt idræt og bevægelse ind i en evt. udvidelse.²⁶

By- og streetmiljøer

Byen er mere end bare et sted man bor. Den er også et oplevelses- og udfoldelsessted, hvor vi tilbringer en stor del af vores tid. Vi bevæger os mellem vores hverdagsdestinationer, vi løber ture eller spiller bold i parken. Byen danner ramme om vores hverdag og fritid, og vi bruger dagligt disse rammer til forskellige rekreative og aktive udfoldelser. Som skitseret tidligere er der sket et fald i den organiserede idrætsdeltagelse hos befolkningen, hvor man søger væk fra de etablerede foreninger og vælger andre aktivitetsformer, idet man har andre behov og ønsker for den fysiske udfoldelse. Det skal være på en fleksibel og uforpligtende måde og det skal være let tilgængeligt, bekvemt og sjovt at dyrke idræt og være fysisk aktiv.

For at supplere den stigende efterspørgsel for flere og nye idrætsaktiviteter og behovet for tilsvarende faciliteter kan byens rum udvikles endnu mere for at tilgodese borgernes krav og ønsker til fysisk udfoldelse. Det byggede miljø kan således tænkes som en scene, hvor den fysiske udfoldelse kan finde sted, og hvor arkitekturen og byrummene bliver elementer for idræt og bevægelse. Og rundt omkring i danske byer ses en tendens til at bruge og indtage byens rum, både hos de idrætsaktive og byernes øvrige borgere. Aktiviteterne er rykket ud i gaden, og der tales om livsstilsaktiviteter (Andersen 2009). En stor del af de aktiviteter der sker i gaden, på pladsen og i parken, er spontane og ofte uformelle, som i deres natur er kreative og uforudsigelige og dermed svære at definere og kvalificere. Idrætsgrene som jogging, mountainbike, rulleskøjter og stav-

²⁶ I kommunen arbejdes der pt. med etableringen af en mountainbike sti i Søndre Skov umiddelbart syd for Ebeltoft.

gang er stigende, netop fordi de kan udøves overalt. Andre aktiviteter som gymnastik, svømning og basket samt skateboard og parkour dyrkes mere og mere i det offentlige rum. Mange af de nye idrætsaktiviteter er karakteriseret ved, at de principielt kan dyrkes der, hvor man har lyst, da de ikke nødvendigvis kræver bestemte steder eller baner med bestemte størrelser, dyrt udstyr eller bestemte tider.

Figur 8. Træningsstationer i det grønne.

Desuden skal fremhæves de muligheder, som de grønne anlæg i byerne (og landsbyerne) giver i forhold til idrætsaktiviteter og fysisk aktivitet. Oprettelse af træningspavilloner og 'playspots' rundt om i parker og grønne områder ville være med til at aktivere brugerne. Desuden ville baner til frisbee-golf (eller discgolf), som den i Ørsted i Norddjurs Kommune, sagtens kunne udbredes til flere steder i Syddjurs Kommune. I denne sammenhæng bør også nævnes kommunens golfbaner – for golfbaner kan bruges til meget andet end det klassiske hulspil. Der kunne etableres vandrestier, således at der tages ligeværdigt hensyn til såvel golfspillere som den øvrige befolknings muligheder for rekreativ færdsel i området, selvfølgelig med respekt for sikkerheden. Men golfbaner kan også nemt bruges til både leg, rollespil og andre spændende aktiviteter, f.eks. gamle idrætslege eller langrend (skiløb) om vinteren.

5.2 Fleksible haller

Ikke alle idrætsaktiviteter har gode muligheder for at få indendørs haltider. Selvom der er mange haller rundt om i landets kommuner, så er der pres på de fleste i den attraktive tid på hverdage mellem kl. 15 og 21 ('prime time'). Presset kommer ofte fra de idrætsgrene, der har skabt sig en tradition som f.eks. håndbold, badminton, indendørs fodbold, gymnastik osv. Det efterlader imidlertid de mindre eller nye idrætsgrene i en ringere situation, når der skal fordeles haltider. I Syddjurs Kommune er der ifølge spørgeskemaundersøgelsen delte meninger om, hvorvidt hånd-

bolden tager alle de gode haltider eller om breddeidrætten fylder for meget i forhold til eliten når det kom til fordelingen af indendørs træningstider.²⁷

Den umiddelbare løsning kan være en ud- eller ombygning af de eksisterende haller og dermed skabe mindre rum, hvor de mindre idrætsgrene, som alligevel ikke har behov for en stor hal, kan være. Spørgeskemaundersøgelsen afslører imidlertid, at den geografiske fordeling af haller i kommunen måske ikke er meget 'skæv' når det kommer til landzonen, hvilket kortlægningen af idrætsfaciliteterne også viser.²⁸ Ikke desto mindre bliver der efterspurgt mere halkapacitet i Rønde, Thorsager og Mørke. Her kunne et idrætshal mere være løsningen på de problemer man har med at tilgodese nye aktiviteter og finde ledige tider.

Anlæggelse af en idrætshal kan dog være en dyr affære og det er da også muligt at udvikle indendørs idrætsanlæg, der svarer til den konventionelle idrætshal, for en brøkdel af prisen. I 2003 begyndte Lokale- og Anlægsfonden at udvikle princippet om 'lethallen'. En uopvarmet idrætshal uden omklædningsfaciliteter²⁹, der både kan skærme mod vintervejret og samtidig være et billigt og arkitektonisk tiltrækkende alternativ til at opføre en klassisk idrætshal. Idéen med lethallen er ikke, at den skal erstatte de traditionelle idrætshaller. Men i situationer, hvor det ikke var realistisk at rejse en konventionel idrætshal, har kommuner og andre bygherrer en mulighed for i stedet at investere i en lethal, som f.eks. kan placeres i nærhed af skole, klubhus eller idrætsanlæg med omklædningsrum. Desuden viser spørgeskemaundersøgelsen fra denne analyse samt andre behovsundersøgelser, at der er brug for prisbillige indendørs idrætsfaciliteter, hvor man må acceptere at dyrke sin idræt i træningsdragt, hvis det bliver for koldt til shorts og T-shirt (Mogensen 2005).

Lethallen har vist sig at blive en populær løsning med en bred appel til mange forskellige brugergrupper. I SkateCity i Haderslev bliver en lethal brugt som rammen om landets første kombinerede indendørs og udendørs skateanlæg. I Hundige opføres Iglohallen som et idræts- og kulturcenter. I Vegger i Nordjylland er en lethal blevet realiseret, som primært vil blive brugt af idrætsforeningernes voksne medlemmer. Det handler særligt om idrætsgrene, hvor det er en del af kulturen, at man løber sig varm mens man dyrker idræt. Flere lignende lethaller er på vej i bl.a. Viborg og Ringe. I Skive er en lethal opført til atletik og tennis.

Disse eksempler indikerer, at lethallerne har en meget bred appel, fra de klassiske og meget aktive idrætsgrene som f.eks. fodbold og atletik over til skatere, dansere, petanquespillere, klatrere samt en række aktiviteter indenfor kunst og kultur.

Med henblik på fodboldens haltider i vintermånederne kunne der f.eks. etableres lethaller med kunststofbane i forbindelse med nogle af de mange almindelige fodboldbaner, hvor der i nogle tilfælde ligger klubhuse med omklædnings- og bade faciliteter i forvejen. Desuden kunne lethallerne også udstyres med andre underlag, som f.eks. sand der således kunne tilgodese aktiviteter som beachvolley og andre strandrelaterede aktiviteter såsom beach- håndbold, -fodbold og -basket.

---

²⁷ Princippet for fordelingen af haltider i Sydjurs Kommune omtales i anden del af den samlede analyse.

²⁸ Se Del 2 – Analyse af behovene for og ønskerne til idrætsfaciliteter i kommunen samt Del 1 – Kortlægning af de eksisterende faciliteter i kommunen.

²⁹ Spørgeskemaundersøgelsen i Del 2 viser jo også, at mange i forvejen tager bad derhjemme i stedet.

Figur 9. Lethal

5.3 Multisale og bevægelseshuse

Eksemplet på en 'multisale' i Syddjurs Kommune vil belyse de parallelle idræts- og træningsforløb for hele familien i en lokal kontekst. Det konkrete eksempel tager udgangspunkt i Kolind Centralskolens gymnastiksal, som pga. sin størrelse i forvejen ikke egner sig til konkurrence eller større arrangementer. Gymnastiksalen er placeret ved skolen og anvendes bl.a. til skoleidræt og foreningsidræt mens Kolind Hallen og boldbanerne er de faciliteter, som hovedsageligt benyttes.

Når de lokale børn og unge således går til f.eks. udendørs fodbold eller badminton i hallen skal det være muligt for forældre (og søskende) at dyrke motion samtidig. Det kunne gøres ved at indrette et motions- og styrketræningslokale i forbindelse med skolens gymnastiksal, hvor forældrene kunne træne selvstændigt eller også tilbyde aerobic, yoga eller andre fitness-typer i små lokaler for et begrænset antal voksne. Der kunne også tilbydes spinning eller rigtige cykelture i forældrenes 'ventetid' mens børnene var i gang med deres egen idræt. For at understrege helhedstænkningen kunne der ligeledes stilles pauserum til rådighed, hvor familien kunne købe mad, selv tilberede den (eller sammen med andre!) eller blot mødes og snakke før, under og efter træningen.

I udviklingen og etableringen af fremtidige idrætsfaciliteter er det ligeledes afgørende, at være opmærksom på behovet for 'parallelle' forløb indenfor den samme facilitet, hvilket naturligvis stiller krav til faciliteternes alsidighed og fleksibilitet.

Idrætsgrene med særlige behov

Ændringerne i idrætsmønsteret giver anledning til en prioritering af faciliteter, der imødekommer aktiviteter som gymnastik, dans, kampsport og de mange former for grundtræning, der går under betegnelsen 'fitness'. De sidste mange års satsning primært på idrætshaller til boldspil har efter-

ladt store aktivitetsområder uden indendørs faciliteter, der understøtter deres særlige facilitetsbehov. De ovennævnte aktiviteter har ikke brug for boldhallens dimensioner, tværtimod modarbejder det store rum ofte den stemning, som er forbundet med den pågældende idrætsgren. Der er samlet set tale om en meget stor del af dagens idrætsbillede, som fortjener opmærksomhed i form af mindre træningssale og bevægelseshuse.

Den mest oplagte løsning er i denne sammenhæng at anvende de mange mindre gymnastik- og tumlesale, som især findes i forbindelse med kommunens mange skoler og børneinstitutioner eller simpelthen dedikere bestemte idrætshaller til dette formål. I Syddjurs Kommune er der allerede begyndende tegn på denne udvikling. Tirstruphallen er f.eks. den eneste hal i kommunen, hvor der forefindes en såkaldt springgrav til springgymnastik. Til gengæld spilles der ikke håndbold i hallen.

Men princippet med specialiserede trænings- og konkurrencefaciliteter til bestemte idrætsgrene eller 'idrætsfamilier', som har ensartede behov og ønsker til idrætsfaciliteter, kan sagtens udbredes yderligere, f.eks. indenfor kampsport, skydning og vandsport. Her behøver man ikke at tage hensyn til, at andre skal bruge faciliteten bagefter, og at man derfor skal stille sine redskaber væk. Det sociale samvær før og efter idrætsaktiviteterne vil også kunne dyrkes på tværs af discipliner, og desuden vil det for de forskellige foreninger være muligt at skabe en fælles synlighed udadtil overfor potentielle medlemmer og sponsorer.

Ældre og andre grupper

Presset på de offentlige idrætsfaciliteter og træningsanlæg melder sig rundt om i landet, hvor de ældre banker kraftigt på døren. Men idrætsfaciliteterne er underlagt Folkeoplysningsloven, hvilket betyder, at børn og unge ofte har førsteprioritet til hallerne. Resultatet er, at seniorerne bliver proppet ind i 'hullerne', og der er således kamp om tiderne. Om formiddagen og eftermiddagen er de ældre i direkte konkurrence med skolerne og kan måske få lov at komme til i fritimer eller i det store spisekvarter.³⁰

Konsekvensen er bl.a., at flere og flere ældre dyrker idræt uden for det organiserede foreningsliv. Her har især stavgang vundet frem de sidste par år. Cykling, gåture og roning er også idræts- og motionsformer, som er blevet mere populære blandt de ældre. Disse former for motion er gået meget fremad de senere år, da der er flere fordele, som appellerer til idrætsudøvere i den 3. alder (Kampman 2006):

- Træningen kan tilrettelægges fleksibelt og i eget tempo.
- Kan udføres individuelt eller i fællesskab.
- Kræver ikke de store udgifter til udstyr.

Hovedparten af de ældre, som kaster sig ud i de uorganiserede og uformelle idrætsgrene, er dog i forvejen motionsvante. For den gruppe af ældre, der har betænkeligheder ved at kaste sig ud i motions- og idrætslivet, er manglen på faciliteter derimod en hæmmende faktor i forhold til at komme i gang.

---

³⁰ Som tidligere angivet viser befolkningsudviklingen for Syddjurs Kommune, at det netop er de ældre aldersgrupper som vil stige mest antalsmæssigt, hvilket gør denne problematik desto mere aktuel.

Mange af de traditionelle idrætshaller og -anlæg er ikke specielt egnede til mennesker, som er kommet op i årene. De ældre drukner i de store haller. F.eks. er størstedelen af de danske håndboldhaller fra før 1983 og er med deres udformning, store og ofte mørke med højt til loftet, ikke ideelt indrettet til hverken de ældre aktive eller til nye idrætsaktiviteter. Samtidig lægger mange ældre meget vægt på det sociale og ikke kun på idrætten, og derfor bør der være gode og hyggelige cafémiljøer i stedet for kedelige cafeteriaer. Endelig er det også nødvendigt at være opmærksom på, at mange af de mindre mobile ældre ikke kan transportere sig særligt langt, og derfor er der behov for egnede faciliteter i nærområdet (jf. kriteriet om nærhed).

Idrætsfaciliteter, der er rettet mod de mange aktive i ældreidrætten, er i virkeligheden ikke meget anderledes end faciliteter til andre grupper af udøvere. Ved at lytte til kvinderne, til de handicappede, til indvandrerne og de ældre og alle de mennesker, som ikke hører til i de stærke idrætsforeninger, kan der skabes idrætsfaciliteter, som de alle har glæde af. Kvinderne vil have trykthed, god atmosfære, gode omklædningsrum, renlighed og lys. Nogle indvandrere ønsker ikke at klæde om foran andre mennesker, og de handicappede ønsker tilgængelighed og god plads til at komme rundt. Alle disse ønsker hænger godt sammen med, hvad mange ældre og midaldrende motionister har behov for (Vilstrup 2006):

- Skab plads til idræts- og motionsformer som gymnastik, dans, yoga, kampkunst (Tai Chi), småbold og afspænding - bløde idrætsformer uden voldsom kropskontakt og uden bolde, der slår hårdt.
- Byg gode rum til socialt samvær før og efter idrætsaktiviteterne.
- Giv mulighed for dagslys og udsyn.
- Undgå - både indenfor og udenfor - adgangsforhold, som skaber utrykthed.
- Skab bade- og omklædningsfaciliteter, gangområder og aktivitetssale, som blufærdige også har lyst til at bruge.
- Facilitér de bløde bevægelsesformer med f.eks. varmeregulering, spejle, lydanlæg og varme farver.
- Integrér forskellige idrætsgrene og brugere i samme anlæg.
- Gør byggeriet så fleksibelt som muligt, så det også kan bruges til nye, endnu ukendte idrætsgrene.

5.4 Kysten og havet

Syddjurs Kommune råder over en lang og spændende kyststrækning, der veksler mellem skønne naturområder, sommerhus-enklaver samt et attraktivt havnemiljø i Ebeltoft by ud til Ebeltoft Vig. Tilgængeligheden til vandet er en stor kvalitet, da det rummer en rekreativ og aktiv effekt, og det bør derfor tilstræbes at sikre en let og enkel adgang til vandet.

Næsten alle danskere har mulighed for forholdsvis let at komme til stranden. Her er der frisk luft, bølger og mange muligheder for forskellige udfoldelser. Det er naturligvis om sommeren, at der foregår flest aktiviteter, hvor mange strande resten af året ligger stort set øde hen. Men flere og flere aktiviteter er begyndt at dukke op på stranden, og hvor det i nogle tilfælde er muligt at benytte denne type område stort set året rundt. Det drejer sig f.eks. om beach-volley, -håndbold, -fodbold og -basket, mountainbike og løb. En udbygning af 'beach-faciliteter' i Syddjurs Kommune kunne foregå i samspil med evt. bevægelsesstier så det var muligt for motionister at kom-

me længere væk fra veje og skove og dermed opleve en ny naturtype på deres tur. På denne måde kunne man også forsøge at forbinde skoven med stranden og give en idrætsaktivitet som mountainbike flere og større udfordringer. Her ville ikke kun kyststrækningen i Ebeltoft Vig og Fuglsø Vig, men også kyststrækningen syd for Rønde være en attraktiv mulighed.

Havneområderne kan åbne op for nogle nye måder at bruge byens rum på. Vandkvaliteten i mange danske byer er forbedret så meget, at det nu er muligt at skabe oplevelsesrige områder helt tæt på vandet, som kan være medvirkende til at binde byen og vandet sammen. Svømning er en stigende tendens i byen, som mange aldersgrupper dyrker. Vand har desuden en magisk tiltræknings-effekt, særligt på børn, hvilket kan udnyttes ved at skabe mindre havnebade og badefaciliteter i byerne.

I Syddjurs Kommune er det primære maritime område havnen i Ebeltoft by. Havnen ligger midt i byen, er omkranset af randbebyggelser af sommerhytter og har udsigt over Ebeltoft Vig til Mols Bjerger. Med en beliggenhed, hvor man næsten automatisk ledes ned mod havnen er Ebeltoft et oplagt sted til et sejl- og søsportscenter.

Et sejl- og søsportscenter i Ebeltoft vil givetvis styrke de nuværende maritime idrætsgrene i Syddjurs Kommune, såsom sejlsport, roning, kajak, dykning og windsurfing – men en udbygning af faciliteterne vil muligvis også tiltrække nye idrætsgrene til, som f.eks. wakeboard, vandski osv. Desuden kunne et sejl- og søsportscenter også tænkes ind i sammenhængen mellem bymiljøet og de forskellige naturtyper, som omgiver byen. Her tænkes der på idrætten 'adventure-race', som er en kombination af to eller flere discipliner (f.eks. orienteringsløb, mountainbike, kajak, klatring og rulleskøjteløb). Adventure-race benytter sig netop af denne vekslen mellem forskellige naturtyper og miljøer, der stiller forskellige krav til udførelsen af de forskellige discipliner. Selvom adventure-race oftest foregår i naturen kan byens rum også bruges i forbindelse med nogle af disciplinerne.

6. Referencer

- Andersen, Rasmus B. (2009): *AKTIVERENDE arkitektur og byplanlægning*; Center for Idræt og Arkitektur, København
- Bille, Steen (2005): *Det handler om mennesker*; Magasinet UDSPIL, DGI, Vingsted 2005
- Bille, Trine; Fridberg, Torben; Storgaard, Svend; Wulf, Erik (2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964*. AKF forlaget i samarbejde med Lokale- og Anlægsfonden.
- Fridberg, Torben (2008): *Sport and Exercise in Denmark, Scandinavia and Europe*; [under udarbejdelse]
- Ibsen, Bjarne & Theisen Pedersen, Mogens (1997): *Evaluering af Ældre i Bevægelse i København*; Danmarks Højskole for Legemsøvelser, København
- Ibsen, Bjarne (2002): *Idræt i Vindinge*. Forskningsnotat. Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning.
- Ibsen, Bjarne (2007): *Børns idrætsdeltagelse i Københavns Kommune i 2007*. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.
- Ibsen, Bjarne og Jan Toftegaard Støckel (2007): *Børns idrætsdeltagelse i Albertslund Kommune*; Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.
- Kampman, Tom Erik (2006): *Ældre i udbrud*; Tidsskriftet Tribune nr. 5, Lokale- og Anlægsfonden.
- Larsen, Knud (2003): *Idrætsdeltagelse i Danmark – 2002*; Lokale- og Anlægsfonden, 2003.
- Larsen, Knud (2003b): *Den tredje bølge*. Lokale- og Anlægsfonden, 2003.
- Larsen, Knud (2006): *Brugerindflydelse & Brugertilfredshed – ved brugen af idrætsanlæg*; Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet
- Larsen, Knud og Bjarne Ibsen (2006): *Skolebørns deltagelse i idræt og andre fysiske aktiviteter i Rudersdal*. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.
- Mogensen, Mette (2005): *Idrætshaller for fremtiden – en anden boldgade*, Lokale- og Anlægsfonden.
- Munch, Laura (2002): *Idrætsfaciliteter i Gentofte Kommune 2002 – en status- og analyserapport af nuværende idrætsfaciliteters anvendelse og potentielle faciliteters udformning og placering*; Institut for Idræt, Københavns Universitet.
- Ottesen, Laila og Ibsen, Bjarne (1999). *Idræt, motion og hverdagsliv - i tal og tale*. Forskningsrapport. Institut for Idræt.
- Ottesen, Laila og Ibsen, Bjarne (2000). *Børn, idræt og hverdagsliv*. Forskningsnotat. Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Rasmussen, Johan (2007): *Hallen til de skæve idrætter*; Tidsskriftet Tribune nr. 7, Lokale- og Anlægsfonden.

Roessler, Kaya & Overbye, Marie (2006): *Kvinder og mænd i idrættens rum*; Syddansk Universitet

Skjerk, Ole (2002): *Om adgang – evaluering af Det Idrætspolitiske Idéprogram IV*; Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Ulseth, Anne-Lene Bakken (2003): *Treningscentre og idrettslag. Konkurrerende eller supplerende tilbud?* Institutt for samfunnsforskning. Rapport 2003:2.

Ulseth, Anne-Lene Bakken (2008): *Mellom tradisjon og nydannelse. Analyser av fysisk aktivitet blant voksne i Norge*; Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Det Samfunnsvitenskapelige Fakultet. Universitetet i Oslo.

Vilstrup, Jens (2006): *Ældre som rambuk for fornyelse*; Tidsskriftet Tribune nr. 5, Lokale- og Anlægsfonden.

7. Bilag

Bilagstabel 1. Befolkningsfremskrivning (i antal) for Syddjurs Kommune efter alder og tid fra 2010 til 2040 (Kilde: Danmarks Statistik).

	2010	2020	2030	2040
0-9 år	4.829	4.702	5.254	5.307
10-19 år	5.582	5.098	5.016	5.586
20-29 år	2.670	3.018	2.914	2.849
30-39 år	4.895	4.385	5.259	5.105
40-49 år	6.332	5.755	5.158	6.178
50-59 år	5.952	6.454	5.933	5.314
60-69 år	6.084	6.079	6.704	6.245
70-79 år	3.256	5.234	5.366	6.090
80-89 år	1.490	1.971	3.358	3.592
I alt	41.392	43.060	45.515	47.281

Bilagsfigur 1. Befolkningsfremskrivning (i procent) for Syddjurs Kommune efter alder og tid fra 2010 til 2040 (Kilde: Danmarks Statistik).

